

R-2
01

CF-2

31

Lectoræ
R., P., Bernardo Rodrigz.
D. Alonso Gomez.
Año de MDCCXLVII.

0822
Monfortij.

CF-2/34

R. 32921

R. L. Bernard Roberts

Sanio Dolio A. C.

ANNO 1698

211
... etne terminos, et illud in logica ignorat, illud
... quid, et quodlibet sit intellectus operatio.
Operatio ergo intellectus, quae est materia, sicut quae debet, et de ista
tota saga agit, est quoddam intentionalis imago, quamvis ita se for-
mat intellectus, in cuius huius propter facit obiectum, variis nomen
... veritatem notitia, cognitio, intentio mentis, intellectus, alius, quae
... usus docet. Operatio ergo intellectus sic duplicata est in triplicem,
apprehensio videlicet intellectum, et discernens.

Apprehensio est operatio, qua intellectus percipit huiusmodi modo ob-
iectum, quoniam de illo aliquid affirmet, aut neget, viz. illa, quae cognos-
cit obiectum per has voces. Caelum, terra &c. Hae apprehensio
dum percipit obiectum intuitu ita huiusmodi, ut nec equivalentes sit
duplex, dicitur apprehensio pura, & pura huiusmodi, ita percipit in
triplicem nomen propter, dum nomen percipit obiectum intuitu, quod ali-
tem equivalentes duplex, viz. animal rationale, homo doctus, sicut
haec apprehensio completa, & secundum quid huiusmodi.

Intellectus haec apprehensio huiusmodi, cum aliquomodo inclinat intel-
lectionem ad intellectum; viz. animal rationale, forma intellectus
notat ut credat hanc esse hominis essentiam, dicitur in huiusmodi cum
haec apprehendit obiectum, ut intellectus habeat huiusmodi obiectum
propositum, ut intentionem ferat de illo, viz. cum apprehendit stellas, vires,
aut ungues.

Secunda operatio intellectus dicitur discernens, quia per illam intel-
lectus ita cognoscit obiectum ut de illo intentionem ferat affirmati-
vo vel negativo, & negando quod est, viz. cum affirmas operationem intel-
lectus correspondentem his vocibus, viz. Petrus est homo, tu
cum cognoscis petrum, sed cognoscis affirmando esse hominem.
Haec secunda operatio intellectus continet subiectum, copulam, et
praedicatum; subiectum est id, de quo aliquid affirmatur, & negatur,
copula est nomen subiecti cum praedicato, et est verbum est, praedicatum
est id quod de subiecto affirmatur, & negatur, viz. in hac propositione
petrus est homo, hic petrus est subiectum, verbum est est copula
ethome est praedicatum. Haec secunda operatio dicitur etiam
propositio, intentio.

tertia operatio intellectus vocatur discernens, quia est quoddam inten-
tionalis cursus ab uno ad alterum, & duobus malum. Tertia huius
intima quod est unum ad alterum intellectus ad alium inferen-
dum, viz. petrus est animal; ergo est vivens. Tunc intellectus

Apprehensio

discernens

propositio a duobus actibus ad alium

transi, sic aduentus canis significat aduentum hori-
pugentes accipere solet, ut canis heum precedat.
Hinc hinc differentium signi naturalis a signo vel placitum, et de
consecutione, nam signum naturale nobilitus significativum a se utrius-
que quantitate. Certe, non ab hominum voluntate, ut signum vel placitum
natura signi, signum et consecutione. Veritas significativum et
consecutione ipsa et consecutione existit signi. Præterea signum na-
turale eandem habet significationem utriusque gentium, vel non
signetur in ceteris, notandum est quod omne signum formale est
naturale.

Omnes alii illucinationibus signi transcuramus ad signum vocale.
Vox talia Aristoteli 2 de anima capite octavo, est sonus utilis
ad ore animalis. Cuiusque quidam. Vox est articulata vox sig-
num clare. Vox articulata est talis quæ litteris, constat, et taliter
qua vocali, vox articulata dicitur verbum, et verbum est talis loqui
tus dicitur Augustinus de parricidis (Dialecticis) uniuscuiusque
vel signum, vel ab audiente potest intelligi a loquente prolatum.

Vox quævis humana articulata, et seipsam naturaliter manifestat
audienti, et insuper est naturale signum personæ proferentis, necnon
voluntatis, imaginationis, et conceptus ipsius vocis, quæ omnia vox
humana tamquam sui Causas præsupponit: quæque enim loquens
volens debet præseque vocem, quam proferre vult. præter hoc
etiam in generisque vocibus aliam nam significationem: vox vox homo
significat creaturam rationalem, vox leo fortissimum leonem.

Itaque quævis illarum hanc significationem conveniat vocibus naturaliter,
convenit et placitum hominum. Primum tenere veteres quidam philo-
sophi, quod ut prædictum fuit personæ alibi. Veritas autem, secundum est com-
munis huius philosophorum. Itaque vox ista fons, vox significat cibum mu-
alem videtur per se quod nature natura habeat vim hoc significandi, hoc quod
et placitum hominum primum latinum hoc significandi similes aliis
illis alia signa vel placitum verbi significandi ab hominum voluntate
se, autem hac hominum voluntas sit forma, quæ voces, et alia
qua vel placitum constituentur in esse significativum alibi. Hermis.

Hinc infertur signum vocale esse concretum quoddam coalescens de so-
no vocis tamquam subiecto, et de ingenitæ et extrinsecæ tamquam forma, per
quam vox denominatur proxime destinata ad significandum in actu.
Infertur etiam quod vel vocali signo debemus intelligendum præter de
tunc signis vel placitum: nam omnia formaliter constituta præter
tamquam impositionem, huiusmodi admodum præterandum. Infertur

¶
Primum Voces quatuor vel plures habent, habentem tamen unum de his quatuor
signa rerum verum etiam conceptuum, seu cognitivum de rebus, et
quatuor habentes locutionem necesse est percipiat ea, quae vocibus signifi-
cat: cum ipsae voces in sermone nostro earum, quae cognoscimus, signifi-
cationem, prout verbum, quod sonat, est, signum verbi, quod sonat lo-
qui. Inquit divus Augustinus l. 12 de civitate d. 10

Sed utrum fiat vox, et res, et conceptus, significatio, dubium non est an
principales significant res, seu verum, conceptus? de qua questione alibi
tractabimus. Sufficit enim ut in dubitatione Naturae, quod vox in pro-
positione non nisi pro rebus accipimus, aut supponimus, sic cum de
cetera homo est rationalis, sensus est, quod homo verbi significatus per
vocem homo est rationalis reale significatum per vocem rationalis.
nomen est sensus, quod vocem apprehensio homo ut apprehensio ra-
tionalis, alias propositio esset falsa.

¶ Sectio 2 de quibusdam signis vocalibus,
numinum celebratio, nomine, et oratione

¶ Verba erit pro longius l. 1. perit, et emeniar. l. 2. De Ver-
bum est vox significativa ad placitum finita, ac cum tem-
pore, cuius nulla pars significat separatim, et semper eorum,
quae de aliis proferuntur, est nota. l. 3. fons excludit ea quae
ut aliter vocat verba infinita, ut non valet, quod ex n, et volu-
it, et vocabulum. l. 4. Cum tempore significat verbum dialecti-
cum exprimere aliquam temporis diffinitionem, in quo differt a nomi-
ne, quia nomen potest significare tempus, ut dies, at in cum tem-
pore

El diámetro del sol de un cabo a otro es
de 273174, y su circunferencia de 877468 mil
las, y assi mayor 30800 veces que el globo,
lugeto a el de la tierra. la mayor circunfe-
rencia del cielo, si se pareca; es de 195.910.924
millas. Y conser tan maravillosamente crecido
el sol, como en el aguador cada hora 1884
934. Hacese quenta, que corre en un dia 199.338
v16 millas. El firmamento dista de nuestro Centro

8.730.738.730. millas. de suerte, que si el conuo
 de Alexandas, que, como testifica Solino, caminaba
 150 millas al dia, puesto en camino el primer dia,
 que nacio el mundo hasta oi, hubiera traga do
 la vigesima quinta parte de lo predicho.

Hi contractus nulli, et ipso, q^{uo} d^{icitur} de
matu gravi mti. Matrimonio, b^{on}
Religiosa professio, dotis promissio, l. solutio,
electio prelati, auctoritas rorum curato
pea merum, promissio, l. traditio Verum eccle
siasticum, votum, etiamsi votum habeat in
renditionem se obligandi, iurisdictio, aut prologa
tio eius, de hac dubium est, absolutio ob
excommunicatione, renuntiatio beneficii, dona
tio, 1 1

Libana apertura, temperante, l. excoherente
para toda suerte de q^{ue}nos aung^{ue} san Viesos

Toma un q^uto de la mersa abena, bien
Lungia y lavada 3 V.^{as} en 3 ag.^{as} un puño de chi
corias silvestres recién arrancadas con otras, y
raíces lavadas de la misma manera, pongase a
levar^{se} todo junto en 6 azumbres de agua de río por
3 q^utos de hora, añade después media onza
de cristal mineral, y 3 onzas de buena violet
bolbrea a hervor todo un q^uto de hora, desff^o
se pasara por un lienzo, y el agua se

Esta infusa en un Cantaro: tomase por
la mañana en algunas, los buenos Vasos: 3 ó
4 horas desp^o de Arise se tomarán otros 2 por
15 dias: quiza los Vísnes, hace orina mucho, es
copia, y mosquea, descarga el Celibro, hinchia el
pulmon, el hígado, y el bazo, expete toda quiza
fación enérgica, quiza todo mal de Cabeza, de
pechia de los Vísnes me^{te} formada, toda
Calentura, quaxtana, traxiana aunq^{ue} sea inre
terada, toda Colica, y mal de Costado, toda
sarna, hinchia de miembros, y amodorrami
ento, abse el apetito, hace dormir, refresca
enganesa, da Vigor a los Sentidos, y la San
dad y obra hasta dos meses desp^o de
tomada: en tpo de Canicula es mejor, y
la experiencia hace ver q^{ue} es remedio uni
versal, salvo en tpo de grandes frios ó
hietos: descarga el vientre, la orina es pe
sa, y arenosa. Esta experimentado por Me
dicos de fama

2
In his autem quibus per se habentibus
habentibus conceptus definitio modo nuncupatur: quodammodo definitio
ignota per se habentibus, et per se habentibus, quod nuncupatur definitio
Habet insuper alius ad hunc modum, rationem alteram modum sciendi.
In hac methodum potius est de proportionem, et ad hunc modum ad ad hunc modum
quodammodo, quod quodammodo nuncupatur. In hoc est de hunc modum, quod quodammodo
et ad hunc modum nuncupatur, et de hunc modum nuncupatur. In hoc est de hunc modum, quod quodammodo
ita, id est, conformationis, quod procedit a partibus ad totum, ad hunc modum, quod quodammodo
forma. 3. Altera analytica, id est, resolutiva, quod procedit inverso ordine, unde
habet ratio ad partes 2.

Secunda de definitione
ad legibus in definitione hanc

Definitio dicta Aristoteli primo topicorum capite quarto et alibi saepe, est
ratio dupliciter, quod quodammodo, id est, essentialiter, nam unum loquendi, quod
obstant philosophi utem valent quod quodammodo, accessitque quare ad mentem
philosophi contra potest hanc definitio definitionis: modus sciendi dupliciter
essentialiter, id est, quod quodammodo, est genus huius definitionis, et ratio ubi hanc
definitionis. Nunc essentialiter intelligitur materia simpliciter, id est, quod quodammodo
promissus utique hanc. Essentialiter, id est, quod quodammodo, est utique quod quodammodo
la hanc, quod quodammodo, et continet predicata nobilia, ut partes principales, quod quodammodo
bus compositionis, id est, essentialiter, est utique, hanc, quod quodammodo, quod quodammodo
hanc utique intelligitur animalis, quod quodammodo alia predicata utique, quod quodammodo
cipit.

Definitio alia est formalis, nuncupatur conceptus ubi ubi, quod quodammodo
essentialiter, id est, ut ubi ista animal rationale, quod quodammodo essentialiter hominis:
alibi est obiectum definitio, et est ubi hanc ut quod quodammodo per definitionem for
malis. In definitionibus, quod quodammodo, ponitur definitum formale, et definitionem
obiectum. Obiectum formale est conceptus, vel ubi, quod quodammodo, quod quodammodo, et
aliquatenus, quod quodammodo, significatur, ubi ubi hanc quod quodammodo significatur, hanc
ubi conceptus aut ubi hanc definitum obiectum, id est, naturalis humana, et alibi
hanc significatur per hunc conceptum hanc est definitum obiectum, et ubi
conceptus hanc est definitum formale.

propter claudere definitio in essentialiter et descriptionem, non diu
hanc unum, hanc unum. definitio essentialiter, id est, quod quodammodo, quod quodammodo, quod quodammodo
ceteris descriptionibus ubi ubi hanc quod quodammodo, quod quodammodo, quod quodammodo
et hanc quod quodammodo intellectum ad cognoscendum. Essentialiter hanc
vultur

... methaphysici; definitio essentialis plura dicitur essentialis
... quales rei definitio, ubi hoc homo est totum conceptus de corpore organico
... definitionis.

Mediocris autem definitio est hoc quod definitio methaphysica, quod unproprie dicitur
... rationis, non enim rationes distinguuntur, sed per rationem; Vnde hoc animal rationale
... definitio essentialis continet subiectionem causalem et accidentalem; Causalem quod plantam
... per accidentem sine plura, methaphysica, Vnde hoc est definitio accidentaliter plura
... quod est substantia in homo rationalis; hoc autem definitio hominis animalis ad rationem
... humanam, est definitio accidentaliter methaphysica. tandem ibi invenitur definitio, et
... est definitio nominis, quod nominum nomen definitur, et per hoc ethymologiam, unde definitio
... tum est, si per se structuram suam partem, et per se significationem suam.

... necessaria ad conferendum verum de functionem sunt repetentes: per
... definitio non debet esse redundans nec deinde: id est, si habet plura
... per se partem expressionem, quam quod necessaria sunt ad hoc assumptum, non
... fastidiant, ac de causa vitiose sunt hoc definitiones hominis animalis duplex
... rationales, substantia rationalis: quod prima rationalis est quod terminum duplex
... et secunda est eliminata, quod non dicitur rationem verum habet, quod est essen
... tialis hominis hoc est proprie servanda est in definitione formali.

Secunda: definitio debet esse clara et definitio: est hoc quod definitio
... inferre non definitum, quod manifestat aliam definitionem formalem: si hoc hominis
... definitio animalis rationalis, clara est modo facta: quod definitio ostendit essentiam
... hominis, quoniam hic conceptus homo, qui est definitio formalis. Hinc colligitur hanc
... secundum legem potest debere intelligi de definitione formali, in vero de objectiva
... definitione: quod hoc cum quod definitio, est magis, et claritas, et observatio.

... definitio debet connexa: cum hoc definitio, est utilitati commutat, et nulla
... alia: Connexio ita consistit in eo quod de definitione inferatur definitio, et de defi
... nitione definitionis: unde de quocumque definitio definitum potest dici potest
... definitio et e contra. Et de hoc totum procedit de definitione et definitione objectiva;
... non definitionem definitionem formalem, causantur in definitionem rationis distincta, velut
... ita in quod totum connectionem, nisi ut hunc in significando, ut modo dicitur.

Quarta: definitio debet consistere genere proximis, et ultima differentia, ut
... principia philosophorum proximam, quod est ultima differentia, ob hanc in quod est
... definitio plura definitio Vnde in homine separantur hoc, substantia, corpus, vivens, ani
... mal rationale, et hoc definitio quatuor prima distincta genera, quod per se convenit
... homo animalis, et hoc definitio naturalis: unde hanc totum definitio animalis
... est genus proximam, quod proximam addit ad differentiam rationalem: Vnde hanc
... sunt genera media, si videtur, quod in ita immediate accedunt ad definitum de

Scientiam per se habere rationem de se habere differentiam
Sed homo ab omni ente, ^h est homo.

5

Et de hoc subiecta explicatione argumentum habebimus, quod sit genus
probinum, quod vero ultimum differentia. Proinde definitio recta sit de
tunc genere probino, et ista differentia. et recte est, quia genus probinum
indikat in se genere amato, et hoc probinorum differentia explicari debet
genus probinum differentia ultima probinorum ad rectam definitionem, quod aliter
definitio non conuenietur cum suo definito.

Hoc quodlibet unum respicit definitionem abstractam, nam definitio formalis
nec est genus nec differentia nisi cum adito utque, vel cum modo significandi. Nam
dicta definitio extenditur ad regulandum definitionem simplicem, nam hoc explicat
abstractam exhibendo re. partes recte distinctas, quod genus et differentia non sunt
nisi ut habent analogiam. Unde unum callo regulat definitionem metaphysicam,
in qualibet, sed illud, quod est restrictum, et perfectissimum, ideo proprium
sine dubio obligationem dictae legis attendentes. Considerant inquam
materia definitiones, quoniam multum tenent, quod genus sit recte in
demonstratio.

Quarta definitio non debet in generali in definitionem. Hec de generali de definito
et definitione formalibus. Quia recte est et eo constat, quod definitum formale regit
debetur in definitionem abstractam, idem quidem. Nam hoc est in generali
quodam abstractum, quod abstractum definitionem recta non tenent, quod abstractum
regit calorem definitum quodque congregans homogeneum, et congregans idem videt ac potius
congregans recte. Regula ista debet potius ad explicandum unum definitionem, alia
sunt ad conueniendum definitiones regit logica mixtis et nobis abstractum, nam hoc
abstractum potentiam aliamque de abstractum unum recte probinorum actum po-
tius parit ambiguitatem, quam claritatem.

lectio sexta
Alqua differentia abstracta definitionem definitionis
abstracta

Obiectum primo. Definitio definitionis non conuenietur cum suo definito. Et
non est recta, probatur antecedens. Definitio definitionis est definitio singularis
et eius definitio est definitio in communem, sed definitio singularis in potest
conuenietur cum definito in communem. Ergo definitio definitionis non conuenietur
cum suo definito. ad agendum respondens in generali conuenietur et in eius probatione
distinguo una quodam primam partem: est definitio singularis, primo sit de li.

...ma: I. Karolus de definitione respectiva, neg. inq; et concessa
...consequenter, ergo sub eodem sensu consequentiam.

...ma: I. Karolus de definitione respectiva, neg. inq; et concessa
...consequenter, ergo sub eodem sensu consequentiam.

Obiectus secundus: definitio definitionis non est clavis huiusmodi: ergo non est probata ante definitionem illius definitionis est definitio: sed definitio requit esse clavis definitionis, ut ex terminis patet: ergo sic. Nunc antecedenti, dicitur, ma: probatio, definitionis huius definitionis est definitio expressa per hunc conceptum definitionis, concessa: Expressa per hunc aliter modum sciendi explicans essentiam rei, nego ma: et existens: ma: namque definitio est clavis definitionis, sed per hunc conceptum, concessa: concessa conceptus, nego, ma: et consequentiam. Summa solutionis est, quod hic conceptus, et hic voces modus sciendi explicans essentiam rei, quibus convenit esse definitionem formalem, sunt clavis, quia hic conceptus, vel hoc vox definitio, quibus convenit esse definitionem formalem: et hoc unum modum clavis contentum est per hunc conceptum.

Explicans et inquires, quomodo definitio definitionis est clavis definitionis. I. Ipsi secundum suam naturam suam clavis est definitio, et definitio. Respondit proinde clavis definitionis definitio omnium definitionum, unde clavis definitionis, et definitio in terminis definitionum: est ergo definitio, et definitio partialis, et definitio est clavis huius, secundum hunc spectat, sed prout ratio habita est omnium definitionum, et significata per hunc conceptum, ma: ma: clavis definitio. Sicut definitio cognitionis in communem est clavis huius, in prout est prout cognitionis essentiam, sed prout attingit per hunc conceptum cognitio.

Hinc constat definitionem definitionis. Definitio omnium definitionum est definitio, et definitio, et hinc esse quasi definitio definitionis in ordine ad suam naturam, seu essentiam: nec huiusmodi definitio definitio debet. cum enim definitio definitionis definitio omnium definitionum debet se ipsum definitio, alioquin definitio est, quod non de genere omnium definitionum. Hoc videtur potest in exemplo magis apparet.

Quod licet, ad idem intentionem non possunt, possunt esse subiecta de quibus
praedictum, et unum tanquam inveniendum per praedicationem dicitur; ipsa vero
anima dicitur subiectum membrum, quod de ipso tanquam de subiecto praedicari potest.

Primum
ubi ducendum est, quod in praedicta divisione animal aliud rationale, aliud
irrationalis subdistinguitur ipsum dicitur in unumquodque convenienter dicens
homo: quare hoc ipsum dicitur est humani: animal aliud homo, aliud
bestium; quare est animal aliud in specie, et non in genere. Circa
divisionem accidentalem, potentialem accipe exemplum: animal aliud clona-
tionem aliud agreste: et circa actalem: respicitur alia pars tractus alia vicia.

Divisio per se actualis subdistinguitur in essentialem, et integram. Essen-
tialis dicitur totum in partes essentialiter; hanc partem sunt metaphysica
dicta metaphysica, v.g. equi, alia pars animalis, alia inanimata: quare
partes sunt philosophica, divisio dicta philosophica, v.g. equi, alia pars corpus organ-
icum, et altera pars anima immaterialis vegetativa inanimata.

Divisio integralis emittit partes illas, quae constituent extensionem
alterius magnitudinis, et tamen non sunt de essentia subiecti vegetantis cum
extensionem. Haec autem partes possunt esse heterogeneae, id est, dissimiles,
ut membra corporis humani, & homogeneae id est, similes, ut partes
aqua.

Reges rectae divisionis sunt sequentes. Prima: partes rei divisa simul
sumptae debent adaequari diviso. Contra hoc legem peccant, qui dixerunt
esse omnes partes, & recensent plures, qui quod indiviso continentur.
Secunda: divisum debet excedere unumquodque dementiarum dementiarum, quo
magis aliter non est totum. Tertia: membra dicitur debent esse
distincta & v.g. rationes; ad quae membra non erant.

Quarta: divisio totius potius in debet fieri terminis negativis. Ulti-
ma: divisio debet esse realis, tamen non peccabit in legem istam, qui
divisioni adiungit subdivisiones, quod contingit divisi naturae
tandem notandum est, divisionem fieri alicuius rei, quod a partibus
alia proprie partem per rationem divisi, alia improprie; v.g. malum,
aliud culpa, aliud poena. Unumquodque dicitur, quod partes proprie parti
capit

Capitulum V. de ratione inductiva. Varii significant quæstiones circa de finibus 8
onem, et divisionem, de quibus in logica. Nunc de argumentatione, quæ
est tertia species modi sciendi. Argendum est, utrumque in
ultima dispositione humulorum.

Disputatio Tertia
de notione termini logici et eius proprietatibus.
Sectio prima de notione termini logici
notionem Aristotelis.

Terminus in presenti idem significat ac elementum, per quod
terminum Aristotelis loquitur. Et hoc est terminus loquutus Aristotelis per primum C. p.
terminum cum appello inquam. Et notetur propositio ut prædicatum et id de quo
prædicatur ipso esse autem obliquo. In his notetur. Vbi significatur
propositio terminum finem negativam; quæ prædicatur adiectivum subiecto
esse prædicati, aut etiam inesse; ut petrus est homo: petrus est non lapis, in
notetur prædicatum subiectum, seu terminum adiectivum esse prædicati, huius esse obliquo. Vg.
petrus non est equus: petrus non est in homo. Hæc obliquo dicta sunt prædicata
certas philosophi.

nam vero de prædicti philosophi autem notetur inquit terminum de finibus
esse unice in ordine ad antecedentem logicum, prædicatum, nam propositio;
quod nullus est terminus nisi inquam. Et notetur propositio, et prædicatum, sed intentio
enotetur. Et notetur notetur duplicem esse resolutionem, abstrahere physicam, aliam
intentionalem. Physica resolutione consistit in tali destinatione compositionis, ut
partes abstrahuntur, et notetur. Et notetur resolutionem in catenam, ligna, lapides
et. Vg. Intentionalis consistit in mentali investigatione, seu contemplatione
partium abstrahere. Et notetur resolutionem, et notetur resolutionem, et notetur
et intellectus a toto ad partes, et notetur resolutionem, et notetur resolutionem
hinc.

Cum ergo ista notetur philosophi circa terminum, nullum elementum
debemus abstrahere nisi logicum, id est, nisi quod prædicatum est ad
functionem logicam, et quoniam in prædicato intentionem. Nam de finibus
debet prædicatum ad prædicatum, ut notetur Aristoteles, et notetur
communis, ut notetur, qui prædicatum accipiunt nomen terminum prædicatum
et propositio. Ideo apud philosophos, frequenter de finibus terminum;
hanc de quo simplex continetur propositio. Apud scolasticos, et notetur
traces

Ma; et distinguo mēo: id ē in qd Resolutio p[ro]positio potius alia
 includuntur et mēum p[ro]positionis, et Resolutio ē p[ro]p[ri]a, vult mēo: et
 ē intentionalis, neg. mēo. et consequens — —

Diffinitur: id ē in qd Resolutio p[ro]positio resolutione p[ro]p[ri]a est id ē in qd
 dicitur p[ro]positio, sicut dicitur: de quo p[ro]mittit q[ue]st, q[uo]d sit et tamen
 in fine p[ro]positionis, eadē mēo; at id ē in qd Resolutio p[ro]positio Resolutio
 ē mēo; est id ē in qd mēo mēo tamen Constitutum p[ro]positionis,
 q[uo]d potius dicitur est p[ro]p[ri]a, q[uo]m dicitur p[ro]positionis; q[uo]d Ratio
 p[ro]p[ri]a componentis p[ro]positionem est p[ro]p[ri]a conceptus tamen, et q[uo]d
 huiusmodi conceptus essentia, id ē in qd p[ro]positio mēo Resolutio
 mēo — —

Id ē in qd Aristoteles non tradidit de functionem essentialem tamen,
 sed solum de functione. Vult ēst eia in p[ro]p[ri]a de functione ē.
 tamen tamen toto vigore attemptamus de functione philosophi;
 q[uo]d essentia ē ēst. Vult solum argumenta amodo dicitur alio
 tamen, Aristoteles p[ro]p[ri]a subiectum et p[ro]p[ri]a actualia; ut tamen mēo
 alio, agnoscit philosophi; et p[ro]p[ri]a subiectum et p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
 p[ro]p[ri]a solum, sicut hypothetice, in completa: q[uo]d horum tamen
 tamen ad Aristoteles, ut p[ro]p[ri]a, ut ostendit tamen, p[ro]p[ri]a tamen
 tamen — —

Interea amodo dicitur; alio ē essentialem tamen, et alio tamen
 tamen ēst q[uo]d ēst, tamen q[uo]d ēst tamen tamen tamen
 aut p[ro]p[ri]a; q[uo]d dicitur subiectum, q[uo]d ad hoc mēo tamen
 subiectum copula: forma ēst ipsa formalis copula, q[uo]d tamen tamen
 officio ipsi p[ro]p[ri]a denominacionem subiecti, aut p[ro]p[ri]a; et p[ro]p[ri]a
 constitutiva. — —

Hic quidam; nupa adiectiva nomina, pronomina, adiectiva, corus obli
 quia, et alia huiusmodi p[ro]p[ri]a tamen tamen. Res p[ro]p[ri]a
 dicitur tamen. Tamen omnia huiusmodi, et mēo accepta
 p[ro]p[ri]a ēst tamen tamen. Ratio ēst; q[uo]d tamen accepta p[ro]p[ri]a tamen
 mēo subiecti, et p[ro]p[ri]a ut tamen ēst mēo p[ro]p[ri]a; tamen ēst ad
 tamen; tamen ēst adiectiva, et p[ro]p[ri]a.

Secunda Regula: Nomina predicata *Thomae* formati, et *Thomae* nomina ad
fectum, et pronomina possunt esse termini complete tales; *Thomae* aliter, *Caes* et
alii, et alia in categoris concinnata sunt termini partiales, seu contermini,
et proinde per se non, et augent, et minuant; per se autem gratia adhibentur
nullo sensu sunt termini logici, sed ad veteres remittendi sunt.

Actio Secunda de usu copula connectivae

et terminus verae logicae?

Verbum adiectivum, *eg.* coram, *eg.* *equivalens*, et *resolvi* potest in Verbum sub
stantivum est cum alio termino predicato. nomen demum valet curat, ac est currens.
Verbum substantivum est cum uno sibi propositio, quae dicitur de secunda
adfectante habet unum predicatum totale, et ita *resoluitur*: est *ens*, *huc* est
existens, cum autem Vbo est additur aliud predicatum, ut in propositi
onis de *testis* adfectante tunc geritur unum predicatum partiale. *est* aut
est ipse, et de predicato adpresso coniungitur unum, et totale predicatum.

In *tabulis*, inquit *Thomas* intermedio per se habemus lectionem
da est predicatum ut adfectans, principaliter predicato: et non dicitur est *Bea*
tum, *et* ita testatum predicatum, *Relig* est tertia dictio partium
adfectans, quatenus cum nomine predicato facit unum predicatum, ut
enunciatio denudata in duas partes et in *interiores*. Verbum substantivum
est, ut antea diximus aliud significat, aliud connotat: significat
actum essendi, et per hoc unum est categoricum: Connotat ob
iectum compositionem predicati. Cum subiecto, et per hoc est *gramm*
maticum.

Est praedicare placuit, ut quid dicenda sunt. *Clavis* praedicantia. *Regula* *Verum*
est quatenus connotat compositionem obiectum predicati. Cum sub
iecto habet unum rectum, seu coniungendo predicatum, et subiectum for
malis. *eg.* in propositio, *petrus* est animal: Verbum est ita significat compo
sitionem obiectum adiectans et petat, ut ratione istius Connotationis
coniungat inter se Conceptus. *Seu* voces *petrus* et *animal*, quae in ea pro
positione sunt subiectum et predicatum formalia: *huc* hoc autem unum
se coniungendi. Verbum est est copula.

Significat in praesenti *videtur* esse terminum quatenus significat actum
adfectum. *Verum*, significatio est partiale predicatum. *Significat* etiam *est*
est

est quatuor contrarius, et est Copula esse terminum ultimum, quia
 istius subiectum et predicatum constituntur esse termini actualis, quia
 re unice est putandum uanet, et si terminus utroque? Communis incho
 de nostra sententia est negatiua, quia solute terminus, tractus per Eulerius
 de Copula; uox autem uerba ibidem patet exigentia, et eam quastio uide
 Vocals.

peruen
 temus

igitur sic probatur prius: ista Aristoteli communis proportionis transitiu
 modo sunt subiectum et predicatum; atque Copula conuincitua est
 munere predicari Copulae nec est subiectum nec predicatum ut omnes
 fatentur: ergo non est simpliciter terminus. Illi uides negabile incho
 prius nisi Aristoteles. Probatur. conclusio. Copula uanet pars
 proportionis: ergo est terminus. Contraria aduersatur ad aduersariu
 qui censent terminum debere esse partem proportionis. It. probatur; pro
 portione uanet conuincit duas partes, ut patet uideatur clari sententia thomae
 It. Copula uanet pars proportionis; alioqui clarentur in proportionis hoc
 partes minimum subiectum, Copula, et predicatum. Accedit qd nullatenus
 catholica est proprie terminus: Cum ergo Copula in ratione talis
 sit primum in catholica et potest esse proprie terminus.

sed contra argues: Copula est praecipua proportionis: ergo est terminus.
 prob. antec. Copula in proportionis est forma respectu cuius subiectum
 et predicatum sunt materia. Sed forma in omni composita est pars
 praecipua: ergo. prob. ma. Ratio Copulae clatur ista ratio: clatur
 in ea proportionis affirmatiua et negatiua; atque clatur a se
 sua antea a forma: ergo Copula est forma totalis proportionis.

Respondes. Copula est uaniam, et totalem fundam proportionis, uaniam
 in eo qd clatur pars quatuor proportionis. Illa enim uaniam generalis,
 hinc qd forma totalis. It. probatur pars totus, cuius est forma, clatur
 in composito naturali in homine sig. in quo animal rationalis est praecipua
 pars, 2^a est forma composita humani: qd uaniam est, cum sit entitas
 absoluta. Clatur accedit in toto categoriali, in quo forma est maxima pars
 cum sit partem absolute talium prae modo clatur.

Uide facit solutiua qd qd argumentum continet; aduato enim
 inter proportionem affirmatiua, et negatiua repertum similitudinem
 specificam; et hoc clatur in praeuente unice a Copula, sed a se
 ut ista illa clatur categoriate et, quoniam uaniam clatur terminus
 Telen

2. ^{pro m. m. m. 2} ~~Idem~~ ^{Idem} Obiectivum subiecti et predicati. Imo licet ex diuersis
unius & copula pronominibus, et huiusmodi probaret eam esse formam
proprietatis, a vero potius absolute sumptam propter unum de dictis.

Hinc inferes copulam esse partem propositionis, et partem partem propositionis. Est forma propositionis, quatenus eadem dicitur minuat affirmantem aut negantem simul cum particula negativa: est forma partem propositionis, quatenus aliam constituit subiectum, et alteram predicatum: unde secundum alterum respectum est actuale obiectum, quo subiectum subicitur predicato, et secundum alterum est enunciatum, quo predicatum quasi praest, et applicatur subiecto.

Verba istas, nominationem, seu cognitam esse dictionem, et hanc de
quo, confectam propositio, sed vero esse dictionem, et hanc utque et
clausula, si vero utque absolute et per modum partis, quod necessarium erat
ut esset terminus; Hinc ut in naturalibus, scilicet **Quae** modalis non est
entitas simpliciter, sed modus entis, sic in intellectibus dictio **quae** mo-
dalis, etiam intellectus non est dictio, nec hanc, sed modus dictionis
aut hanc de quo confectam propositio.

Actis testis 29
Aburagunda dingsong *terrenus ductus multiplicata*

procedunt determinatio finis, substantium seu materiae, et de con-
ceptibus seu vocibus, qui adhibentur esse substantium, aut predicatum
in propositione. Primo determinatur terminus in mentalem, vocalem, et sen-
sitivum. Mentalis est conceptus, verbi, qui constituere potest propo-
sitionem mentalem, tamquam arithmetica: Exceps est vox, qui prae-
mo. Constituere potest propositionem vocalem: Rursus est vox sen-
sitiva, qui constituere potest propositionem sensitivam. — — —

~~Non~~ autem haec divisio sit cum voce, ^{lo} ~~Vanagata~~ decedatque in lo-
qua. Eximiusq; mentalis simulatus in ultimatum et ultimum
timendum. Ultimatus est, qui de significatione non significatam.
~~Non~~ ultimatus est, qui significationem ignorat, etsi signum percipit.
et hoc cum audiat quae loquentem precepit signum, hic vocat,
ultimum significatum ultimum.

Secundo dicitur terminus in Cathogorematicum, et hancathogore-
maticum, Cathogorematicum, posse totum significare, et non intelligi con-
sistat alterius, et ob id eundem nuncius interpreti b. predicato intra pro-
positionem. In cathogorematicis est, quatenus alterius contentio significare
nequit longum subiectum b. predicatum; ideo a dictis signifi-
cans, sed consignificans. Huiusmodi sunt signa hec, omnis, nul-
lus, aliquis, item particula non constructiones, adverbia, casus obli-
qui &c. Verum nomen abstractum sine subiecto terminum Cathogore-
maticum, possunt enim in propositione posse sola habere nuncius pre-
dicati, ut cernitur in hac propositione: Petrus est albus. Alius est
terminus entis in Cathogorematicis, et hancathogorematicis:
ut iste nemo, qui equivaleat huic illius homo. — — —

Tercio dividitur terminus in univocum, equivocum, et analogum.
Univocus significat rationem communem, quod proprie aptiusque pos-
tulare potest, v.g. animal. Equivocus significat plura et diversa, v.g.
nomen solus, qd significat hominem francum, et alius quid sit nos
citis: quod duo inter se diversissime sunt, et tamen nomine communem,
quodam bonum significatur. — — —

Analogus significat rationem communem, quod aptiusque pos-
tulare potest, sed non eadem proprietates v.g. nomen huius significat
sanctum, quod diversissime participatur ab homine, cibo, et fructu; nam
ab homine proprie participatur longum abstracto, cuiusmodi inheret; ac cibo
solum quatenus causat satietatem; et aptius quatenus indicat eam facere
bonum. Univocum est apud Chalcidicos: qd analogus posse pro bono
hanc analogato: id est, qd absolute, et absolute ponitur accipiendus est
pro proprio significato; ut cum mihi dicitur multi-fideliandum hunc
intelligo et vidisse Regem-fideliandum in ipso, et a natura petita.

Quarto dividitur terminus in completum, et incompletum.
Completum est in quo aliquid aliqua pars significat significationem, v.g.
homo doctus, terminus completus constare debet. Similis b. plurius.
Incompletus aliquid vel grammaticum intra coarctatis, et quod
obstant obsequio diversitatem obiecti; ideo aggregatur et
huc

Latrocinatus Marcus tullius Cicero haemorrhagiae complexus tres
 quatuordecim huiusmodi. Cuiusmodi haec, ut dicitur, procedit de
 termino vocali. Incompleta est cuius nulla pars significat huius
 finis huiusmodi.

Quinto dicitur terminus in completum et abstractum. Concretus significat compositum quoddam ex albero et subiecto et forma ipsi inherente, ut albus, dulcis. Abstractus significat partem aut aliam ab albero, v.g. albedo. Hec omnia alia concreta aliaque substantialem et alia accidentalia. Substantialem sunt, quae subiecto et forma substantialem constant, v.g. homo, lea &c. Hec conere et multiplicari nequeunt ab ipsis foris multiplicatis, quia non sunt in se, sed sunt subiectum cum forma.

[illegible]

Septimo

Octavo dicitur intermedium posse intentionis, qui significat rem
secundum hunc esse nuda conceptus & affectus; et intermedium le
censet

Causa intentionis qui non significat quasi virtutem aliquam actus intellectus, v.g. Genes, species &c; qui terminus significat naturam rationem, ut intelligatur aliquo actu patitur intellectus. Nonchilum in finem, et infinitum. Infinitus aliquid determinate excludit, et omnia alia confuse et indeterminate includit, v.g. non homo, qui hic deponendus, quod non est homo: hoc est, aliquid quod non est homo. terminus finis, qui significat omnes opposito terminus infinito.

Secundo secundum intentionem positivam qui significat rem positivam, et in positivum, qui significat capacitatem formae in respectu capax, v.g. capax Cereus comparatur vel hominem capax intellectus; et in negativum, qui significat capacitatem formae procedendo a capacitate, i. incapacitate subiecti, ut auli ricano, qui de homine finis, et de lapide affirmari potest. Vn

Undecimo distincta in communem et singularem communis est, qui significat rationem communem pluribus et ceteris multiplicabilem, ut homo singularis significat rem individuum, vel est unum de convenientem, v.g. passus hunc ~~capax~~ terminus communis alius est transcendens, et alius intrinsecus. terminus transcendens dicitur, qui significant rem convenientem omni entis positivum, et qui indicantur litteris primis dictionis R L V B A V quae intra haec dictiones designat has litteras, Res, Ens, Verum, Bonum, Aliquid, Unum. terminus intrinsecus, qui rem significant determinatibus affirmativis, ut planta animal &c. Adde terminus transcendentem, qui entibus positivis, negativis, fictisque conveniunt, ut affne heribiles, intelligibiles.

S S

Questiones quaedam

Solet hic inquiri utrum nomen Deus saltem dicitur, per idem et significandi sit terminus communis? Affirmative respondit Thomista omnes: Inq. sequita, sed cum quodam modo theologica virtute intellectus et potestanda est, ne saltem in aliam modum mittamus, probo ego negatua intentionis. Non est terminus communis ille qui in significat rationem communem pluribus et in ipis multiplicabilem, sed nomen Deus est significat rationem communem tantum. Secundo personis in significat rationem multiplicabilem in ipsa individua, i. neganda

Ergo non est terminus communis. Quare nota inferitur, minus de
fide constat. — — — — —

Major probaretur et ipsa notione terminus communis: item in
notione facta per omnes terminos, qui communes sunt, ut homo, animal &c.
propterea quod terminus communis eius univocus est, ut possit convenire plu-
ribus: sed quod istud terminus hic homo univocum hominem convenire potest singula-
ris est: cum ergo ratio significata per hoc nomen Deus, requirat multiplicari
in quibus, non potest significare pluribus convenire. X — — — —

Constat. Confirmatur: terminus iste Deus a latius se extendit quam
significatio, qui iste hic Deus, videtur terminus hic Deus non est communis: ergo
nec ille. Propterea Deus non latius se extendit in significando, quam
terminus hic Deus, patet eo quod sunt tres modus convenientiores, videlicet
hic: est vere Deus: ergo est hic Deus, et e converso: argui determinat
convenientibus requirit alter esse communem alteri, cum uterque posset
convenientiam, et solitudinem: ergo cum terminus hic Deus communis sit
ut omnes sentiant, nec etiam iste Deus. X — — — —

Quod notam ad probationem arguitur primo. Nomen Deus generaliter dicitur
significat naturam divinam ⁱⁿ singularitate: ergo est terminus communis.
pro. 2. antel.; quia nomen Deus dicitur significat, nec determinat utne unum
s. multiplex Deus, quemadmodum nomen homo non determinat utne in
verum naturam multiplex, vel unus homo: ergo iste terminus homo com-
munis est, etiam ille Deus. — — — —

Respondetur nomen Deus adhuc quantum est de se, et de modo signifi-
candi significare naturam divinam perfectissimam, quod nihil unius deo
tunc possit, sed de naturam divinam unam et singularem, nam singula-
ritas communis perfectio est. Hinc ad probationem magis assumptum pro
mentibus significat naturam utramque divinam, scilicet ut repugnantem mul-
titudini: aliter si habet nomen homo, quod significat naturam unam perfectam,
cui nullo de capite repugnat multitudi. — — — —

propterea (ad probationem hanc propter hoc habet ad solutionem argumen-
tum) permittimus nomine Deus significare naturam divinam sine singularitate
formali, sed ad ea perfectam, adhuc illud nomen oritur commune. Ratio est

Potest, quia natura communis sic gradibus videtur semper. Naturalem ¹ ~~et~~ ² ~~et~~ ³ ~~et~~ ⁴ ~~et~~ ⁵ ~~et~~ ⁶ ~~et~~ ⁷ ~~et~~ ⁸ ~~et~~ ⁹ ~~et~~ ¹⁰ ~~et~~ ¹¹ ~~et~~ ¹² ~~et~~ ¹³ ~~et~~ ¹⁴ ~~et~~ ¹⁵ ~~et~~ ¹⁶ ~~et~~ ¹⁷ ~~et~~ ¹⁸ ~~et~~ ¹⁹ ~~et~~ ²⁰ ~~et~~ ²¹ ~~et~~ ²² ~~et~~ ²³ ~~et~~ ²⁴ ~~et~~ ²⁵ ~~et~~ ²⁶ ~~et~~ ²⁷ ~~et~~ ²⁸ ~~et~~ ²⁹ ~~et~~ ³⁰ ~~et~~ ³¹ ~~et~~ ³² ~~et~~ ³³ ~~et~~ ³⁴ ~~et~~ ³⁵ ~~et~~ ³⁶ ~~et~~ ³⁷ ~~et~~ ³⁸ ~~et~~ ³⁹ ~~et~~ ⁴⁰ ~~et~~ ⁴¹ ~~et~~ ⁴² ~~et~~ ⁴³ ~~et~~ ⁴⁴ ~~et~~ ⁴⁵ ~~et~~ ⁴⁶ ~~et~~ ⁴⁷ ~~et~~ ⁴⁸ ~~et~~ ⁴⁹ ~~et~~ ⁵⁰ ~~et~~ ⁵¹ ~~et~~ ⁵² ~~et~~ ⁵³ ~~et~~ ⁵⁴ ~~et~~ ⁵⁵ ~~et~~ ⁵⁶ ~~et~~ ⁵⁷ ~~et~~ ⁵⁸ ~~et~~ ⁵⁹ ~~et~~ ⁶⁰ ~~et~~ ⁶¹ ~~et~~ ⁶² ~~et~~ ⁶³ ~~et~~ ⁶⁴ ~~et~~ ⁶⁵ ~~et~~ ⁶⁶ ~~et~~ ⁶⁷ ~~et~~ ⁶⁸ ~~et~~ ⁶⁹ ~~et~~ ⁷⁰ ~~et~~ ⁷¹ ~~et~~ ⁷² ~~et~~ ⁷³ ~~et~~ ⁷⁴ ~~et~~ ⁷⁵ ~~et~~ ⁷⁶ ~~et~~ ⁷⁷ ~~et~~ ⁷⁸ ~~et~~ ⁷⁹ ~~et~~ ⁸⁰ ~~et~~ ⁸¹ ~~et~~ ⁸² ~~et~~ ⁸³ ~~et~~ ⁸⁴ ~~et~~ ⁸⁵ ~~et~~ ⁸⁶ ~~et~~ ⁸⁷ ~~et~~ ⁸⁸ ~~et~~ ⁸⁹ ~~et~~ ⁹⁰ ~~et~~ ⁹¹ ~~et~~ ⁹² ~~et~~ ⁹³ ~~et~~ ⁹⁴ ~~et~~ ⁹⁵ ~~et~~ ⁹⁶ ~~et~~ ⁹⁷ ~~et~~ ⁹⁸ ~~et~~ ⁹⁹ ~~et~~ ¹⁰⁰ ~~et~~ ¹⁰¹ ~~et~~ ¹⁰² ~~et~~ ¹⁰³ ~~et~~ ¹⁰⁴ ~~et~~ ¹⁰⁵ ~~et~~ ¹⁰⁶ ~~et~~ ¹⁰⁷ ~~et~~ ¹⁰⁸ ~~et~~ ¹⁰⁹ ~~et~~ ¹¹⁰ ~~et~~ ¹¹¹ ~~et~~ ¹¹² ~~et~~ ¹¹³ ~~et~~ ¹¹⁴ ~~et~~ ¹¹⁵ ~~et~~ ¹¹⁶ ~~et~~ ¹¹⁷ ~~et~~ ¹¹⁸ ~~et~~ ¹¹⁹ ~~et~~ ¹²⁰ ~~et~~ ¹²¹ ~~et~~ ¹²² ~~et~~ ¹²³ ~~et~~ ¹²⁴ ~~et~~ ¹²⁵ ~~et~~ ¹²⁶ ~~et~~ ¹²⁷ ~~et~~ ¹²⁸ ~~et~~ ¹²⁹ ~~et~~ ¹³⁰ ~~et~~ ¹³¹ ~~et~~ ¹³² ~~et~~ ¹³³ ~~et~~ ¹³⁴ ~~et~~ ¹³⁵ ~~et~~ ¹³⁶ ~~et~~ ¹³⁷ ~~et~~ ¹³⁸ ~~et~~ ¹³⁹ ~~et~~ ¹⁴⁰ ~~et~~ ¹⁴¹ ~~et~~ ¹⁴² ~~et~~ ¹⁴³ ~~et~~ ¹⁴⁴ ~~et~~ ¹⁴⁵ ~~et~~ ¹⁴⁶ ~~et~~ ¹⁴⁷ ~~et~~ ¹⁴⁸ ~~et~~ ¹⁴⁹ ~~et~~ ¹⁵⁰ ~~et~~ ¹⁵¹ ~~et~~ ¹⁵² ~~et~~ ¹⁵³ ~~et~~ ¹⁵⁴ ~~et~~ ¹⁵⁵ ~~et~~ ¹⁵⁶ ~~et~~ ¹⁵⁷ ~~et~~ ¹⁵⁸ ~~et~~ ¹⁵⁹ ~~et~~ ¹⁶⁰ ~~et~~ ¹⁶¹ ~~et~~ ¹⁶² ~~et~~ ¹⁶³ ~~et~~ ¹⁶⁴ ~~et~~ ¹⁶⁵ ~~et~~ ¹⁶⁶ ~~et~~ ¹⁶⁷ ~~et~~ ¹⁶⁸ ~~et~~ ¹⁶⁹ ~~et~~ ¹⁷⁰ ~~et~~ ¹⁷¹ ~~et~~ ¹⁷² ~~et~~ ¹⁷³ ~~et~~ ¹⁷⁴ ~~et~~ ¹⁷⁵ ~~et~~ ¹⁷⁶ ~~et~~ ¹⁷⁷ ~~et~~ ¹⁷⁸ ~~et~~ ¹⁷⁹ ~~et~~ ¹⁸⁰ ~~et~~ ¹⁸¹ ~~et~~ ¹⁸² ~~et~~ ¹⁸³ ~~et~~ ¹⁸⁴ ~~et~~ ¹⁸⁵ ~~et~~ ¹⁸⁶ ~~et~~ ¹⁸⁷ ~~et~~ ¹⁸⁸ ~~et~~ ¹⁸⁹ ~~et~~ ¹⁹⁰ ~~et~~ ¹⁹¹ ~~et~~ ¹⁹² ~~et~~ ¹⁹³ ~~et~~ ¹⁹⁴ ~~et~~ ¹⁹⁵ ~~et~~ ¹⁹⁶ ~~et~~ ¹⁹⁷ ~~et~~ ¹⁹⁸ ~~et~~ ¹⁹⁹ ~~et~~ ²⁰⁰ ~~et~~ ²⁰¹ ~~et~~ ²⁰² ~~et~~ ²⁰³ ~~et~~ ²⁰⁴ ~~et~~ ²⁰⁵ ~~et~~ ²⁰⁶ ~~et~~ ²⁰⁷ ~~et~~ ²⁰⁸ ~~et~~ ²⁰⁹ ~~et~~ ²¹⁰ ~~et~~ ²¹¹ ~~et~~ ²¹² ~~et~~ ²¹³ ~~et~~ ²¹⁴ ~~et~~ ²¹⁵ ~~et~~ ²¹⁶ ~~et~~ ²¹⁷ ~~et~~ ²¹⁸ ~~et~~ ²¹⁹ ~~et~~ ²²⁰ ~~et~~ ²²¹ ~~et~~ ²²² ~~et~~ ²²³ ~~et~~ ²²⁴ ~~et~~ ²²⁵ ~~et~~ ²²⁶ ~~et~~ ²²⁷ ~~et~~ ²²⁸ ~~et~~ ²²⁹ ~~et~~ ²³⁰ ~~et~~ ²³¹ ~~et~~ ²³² ~~et~~ ²³³ ~~et~~ ²³⁴ ~~et~~ ²³⁵ ~~et~~ ²³⁶ ~~et~~ ²³⁷ ~~et~~ ²³⁸ ~~et~~ ²³⁹ ~~et~~ ²⁴⁰ ~~et~~ ²⁴¹ ~~et~~ ²⁴² ~~et~~ ²⁴³ ~~et~~ ²⁴⁴ ~~et~~ ²⁴⁵ ~~et~~ ²⁴⁶ ~~et~~ ²⁴⁷ ~~et~~ ²⁴⁸ ~~et~~ ²⁴⁹ ~~et~~ ²⁵⁰ ~~et~~ ²⁵¹ ~~et~~ ²⁵² ~~et~~ ²⁵³ ~~et~~ ²⁵⁴ ~~et~~ ²⁵⁵ ~~et~~ ²⁵⁶ ~~et~~ ²⁵⁷ ~~et~~ ²⁵⁸ ~~et~~ ²⁵⁹ ~~et~~ ²⁶⁰ ~~et~~ ²⁶¹ ~~et~~ ²⁶²

libet etiam in his. —
 Quod 2. natura divina est generalitatem influens, id est, in se habet deum
 per personam, unde deus est generalitatem influens, id est, in se habet deum
 unum est terminus communis. Hic. negat. Consequenter, non licet naturam divina
 sit inter deos divinis personis, et deus est generalitatem influens, id est, in se habet deum
 locum, et generalitatem influens, id est, in se habet deum. Quod
 qui sic hanc naturam significat, esse terminus communis, nam de naturam
 est significare naturam communem in se habet deum.

Hic autem: *et terminus sol* significat naturam univalem, et *singulari*
 (nondum facta nondumque nisi unicus, et *singularis sol*) est terminus communis
 nisi ergo licet terminus *sol* significet naturam univalem, et *singulari*
 unam, tunc terminus communis. Ergo Codm. datus discriminis est,
 qui licet terminus *sol* significet *sol*em, quoniam *singularis*, tamen non
 significat naturam univalem *singulari*, quoniam haec natura, quae de facto
singularis est, non recipit multiplicari; adeo *terminus sol* significat
 naturam multiplicabilem et communem, qui et accipit terminum
univalem. Et adeo de re theologica sufficit.

teologica. ^{2a}
 letto quarta ed esempio ^{2a}
 prima terminare proprietà.

propositio est perfectio illa, quodlibet in partibus ad essentiam sui, tam in
ut eius naturale ordinamentum. Inter terminum propositio est propositio bonum
licet supposito, quod in partibus ut essentiam sui, tam in
ut eius naturale ordinamentum, et hoc clarissime potest: accepto huius terminum ad aliquid
fistendum propositio est materia, contra omni intentione utentis, l. ac-
cipientis.

exigentis. —
 Materia; cunctae propositiones sunt veritatis, quae representantur per
 numeros finitales; et materia cunctarum huius propositionum, homo est
 animal hoc homo talis et talis animal: igitur suppositio terminum homo

18
Thomo est usus eius ad manifestandum incommensurabilem tangens respectum
proportionum. Dignus propositio affertur esse animus. Adhuc ly est certenti
one scientis, quod est pendet determinatio proportionis terminum de auctoritate
his vel minor proportionis modos.

propositio definitio comprehendit etiam proportionem incommensurabilem; quippe
terminus anaximandri proportionis accipitur vel manifestum terminum huius
tangens incommensurabilem circa proportionem, v.g. Dicitur est v.g. huius definitione
colligitur proportionem esse distinctam a terminum significatione, est etiam
propositio usus significationis, et usus huiusmodi distinguitur huius quod quod
utitur. de usus calami distinguitur a calamo.

Nota hic, quod propositio etiam consistit terminum incommensurabilem; hic enim
dicitur potest ad manifestandum incommensurabilem circa quod est intentione di
centis. Notandum quod huiusmodi grammaticae tota vixit observandis sunt
dici non debet, quod terminus supponit, sed solum quod supponitur, hoc accipi
tur; quippe supponit hoc accipitur solum pertinet ad intellectum, qui
propter dicitur ponit seu supponit terminum; nihilominus usus ob
tinet, quod etiam ipse terminus dicitur supponens.

Similiter propositio terminum incommensurabilem et formalem. Materi
alis est acceptio terminum prope ipso, v.g. Cicero est bonus. formalis est acce
ptio terminum prope alio a terminum distincta, v.g. Cicero est eloquens.
Hinc constat etiam proportionem esse anaximandri, v.g. ut sit manifesta
tio prope hoc subrogatio pro alio. Sola propositio formalis est subrogatio pro alio
terminum, quod sit materialis circa quod proportionis nam terminum formalis est dicitur
seu hoc genus vel significatio, quod autem terminum supponit incommensurabilem
hoc formalis est pro alio, hoc circumstantiam copulandum est. hoc autem sen
tus fuerit autem utere distinctione, ut tollatur perplexitas.

formalis propositio subdividitur in simplicem et per se. Simplex est
aliquibus explicari solet; acceptio terminum prope ut dicitur ab
actu intellectus; personalis vero, acceptio terminum prope quod huiusmodi
per se est quod habet independentem ab intellectu terminum huiusmodi
dicitur diminutio; quippe terminum hoc genus significatio tem ut
denominatum ab actu intellectus, et tamen supponit personaliter in hac
propositione genus est quod dicibile dicitur species dicitur
ut sit in genere substantia v.g. alio.

III

Rectius ergo dicitur *homo* sic utramque suppositionem duplicatis. 14
Suppositio personalis est accepta tantum pro suo significato ut conditio
est a supradaddita cognitione: simpliciter vero accepta tantum pro suo signi-
ficato ut inest a supradaddita cognitione: Vg. in hac suppositione *homo* est
animus terminus *homo* supponit personam, quia accepta pro suo signifi-
cato nomen naturae humanae, ut conditio est a cognitione intellectus per
quam supradaddi potest.

Contra in hac alia *homo* est species terminus *homo* supponit
speciem quia accepta pro suo significato nomen naturae humanae ut
infinita sit intellecta cognitione supradaddita per quam fit species.
Hinc cognoscat quod terminus *homo* in hac propositione, genus est praedi-
cabile supponit personam; quia nomen acceptum ad significandum ut terminus
totam cognitionem intellectus, quod terminus supradaddita significatio terminus genus
nomen ipsi terminus significat non ut a cognitione intellectus.

22

Contra in hoc alia propositione genus est praedi-
cabile terminus *homo* quia accepta ad significandum non ut universalem cognitionem
supradaddita significatio ipsius terminus genus. Verum est alia doctrina hoc
cetera adhibet, sed est deo animi de eadem tempore eam apprehendit
supponit simpliciter terminus communis deinde immobilitas, haec simpliciter, quod
cuiusque, huiusmodi adhibet per descensum ad seipsum.

Suppositio personalis subdistribuitur in singularem et communem. Singula-
ris est quod terminus acceptus pro singulari, ut petrus. Communis est
accepta terminus pro significata communibus. Suppositio communis
vocatur distributiva, quod terminus communis nullum adhibet finem
singularem, Vg. *homo* est animal. Cum autem terminus communis adhibet
aliquid singularem, dicitur singularis, vocatur suppositio distributiva, quod
distribuitur in distributivam, copulativam, determinativam, et conjunctivam.

Suppositio distributiva, quod terminus aliter copulativa, est accepta
nomen commune pro universalitatis accepti pro omnibus his infinis
copulativam singulis, ut de hominibus in particulari. Vnde potest praedi-
cabile, quod affirmativa de terminis distributivis supponente. Accusati-
va omnis est animal, praedicatum animalis Cuiusque
determinata applicat potest: cum contra dicitur nullus hoc est homo

propositionibus negari potest de quocumque. —

Indeterminata suppositio dicitur absoluta, quod hominum omnibus compre-
hendit omnia intentiones; quod vero aliquos intentiones determinat dicitur deter-
minata: sic evenit in illa propositione: omnes in illam peccaverunt, a qua
universalitate recipienda est tantissima varietas. Dicitur etiam completa,
si fiat pro singulis generum; in completa vero si fiat pro generibus singulorum,
ut omne animal fuit in arca Noe: id est de quocumque animalium specie
acceptum fuerit incerta.

Capitata seu collectiva suppositio est acceptio terminum communis non
distinguitur pro omnibus intentionibus capitalem sumptis: ita ut cum in
particulari negatur applicari predicatum, quod applicatur termino
capitale supponenti, ut v.g. omnes evangelistae sunt quatuor, vel si qua
fuerit nequa, nec Mattheo in particulari applicari potest.

Determinata seu distinctiva suppositio est acceptio terminum pro aliquo et
inferioribus indeterminate equivoce significandi; et determinabili et pro
indeterminabili. Sic in illa propositione, aliquis homo currit, et uno loqui
facilius nullus determinatur, et eloquenti obrecti determinabile est habere
vel regem doceat talis actionem curandi.

Confusa suppositio, quae etiam dicitur indeterminabilis est acceptio ter-
mini pro multis inferioribus communis varietate, et indeterminata acceptio; alio
ut nec parte obrecti possibili illa determinatio: v.g. aliquis equus regni
natus ad equitationem, vel impossibile est determinare qualis necessario
requiratur: unde propositio de subiecto vage supponente non verificatur
nisi de omnibus indubitanter vage enumeratis. Hoc distinctione dicitur. Ego
veritas differentiam inter suppositionem distinctivam, et confusam;
nam in distinctiva predicatum significat actionem, quia in universis ubi
indico determinatio recipi potest. et in confusa significat obiectum
indifferentiam, quod universis indubitanter determinatio convenit.

Tametsi de ascensu, et descensu veritatis pro complementum dithenelum est.
Procedens more logico est progressio qua intellectus ab inferioribus aditibus col-
lectionis ascendit ad rationem communem et contra descendit est progre-
ssio qua intellectus a ratione communem descendit ad inferiora ea enim
sunt. Suppositio inactiua, singularis, et singula incapaces sunt al-
terius velo dicuntur in modo dicitur.

15

¹⁴⁶
Ascensus est quadruplex, scilicet in obsecutus subiecti quadruplex
cum oppositorum iniqua et positum; numerum copulativus Copula
tus, disjunctivus, et distributivus. Ascensus copulativus, in distributivus
est consequentia a terminis distributivis supponente ad omnia inferiora
distincte enumerata per plures propositiones simplices concatenatas inter
se partem connectentia. Et: Vg. Ex hoc invariabili antecedente omnis
homo est ridens, ita ad consequentiam descendit: ergo petrus est ridens
et paulus est ridens &c.

Ascensus copulativus est consequentia a terminis copulatis significante ad omnia
inferiora distincte enumerata in unica simplici propositione, et Vg.
Ex hoc antecedente omnes Evangelistae sunt quatuor, ita descendit: ergo
Matheus, Marcus, Lucas et Joannes sunt quatuor. Ascensus distributivus
est: consequentia a terminis distributivis supponente ad inferiora enumerata
per plures propositiones simplices, connectentur inter se partem. Vg.: Vg.
aliquis homo ridet; ergo si petrus ^{ridet} si paulus ridet &c.

Ascensus distributivus est consequentia a terminis distributivis supponente ad unum
necesse per unam propositionem, in qua omnia inferiora per modum unius
habetur connectentur partem. Vg.: Vg. aliquis oculis requiritur ad
videndum: ergo si dicitur huiusmodi requiritur. Huiusmodi per modum unius
habetur et formare tot ascensus, quot descendit.

Hic nota est propositiones de subiecto et supponente, in vero de terminis
et supponente. prout dicuntur hic in quibus terminis, falso supponit
habetur affirmat, quod verum est. Vg. hoc Antichristus Christus
inquit falso supponitur existentia Antichristi; et in his propositionibus
habetur negativum suppositum; at propositiones de terminis et supponente
in dicuntur; nam omnis propositio quaecumque sit continet subiectum
et predicatum, alioquin terminos verbales, quibus deficiat in potest
suppositio utpote prima propositio tenetur.

Secundo quanta de Verborum terminis propositibus
Nominis, Adiectivi, Participii, Verbi, et appellatio

Qua potius dicendum hunc acceptio^{em} suppositionis, quam deinde
de terminis proprietates. Status est: acceptio termini^{um} propositio^{is} significatio^{is},
ut existente tempore impotens per verbum primo aspectu^m dictum status,
quatenus in acceptu^m habet suppositionem vero conaturalem. Item in
fines terminis acceptos proxi^m praesentia & futura supponere praetatum, quod
verum de praesentis est & de futuro v.g. *Adamus fuit*. Antichristus erit
fuit. — — —

Ampliatio est, acceptio termini^{um} propositio^{is} significatio^{is} etiam in ordine
ad illa tempora, quod verum in praesentis primo aspectu^m; v.g. ubi
propositione *Ecce valent*, in qua terminus *Ecce* ampliatum, quod
scilicet ad significandum homines nunc valentes, et eodem ven
tea in valentes, quod verum in praesentis. Vnde ab hac doctrina pro
positionis, quod vocant littera^m veritatis, v.g. homo est rationalis;
in quibus verum, licet primo aspectu^m praesentis tantummodo tem
pus praesens, videtur nihilominus ad illa tempora tunc praeterita,
tunc futura. — — —

Restrictio est: coactio termini^{um} ad suppositionem^m enunciam^m
ea, quod habet absolute potius in propositione. v.g. homoculus est
laudabilis; in qua propositione suppositio termini^{um} homo cohabitatur pro
cedit ad hominem doctum. Nunc notandum est, quod de terminis
tristis aut restrictum videtur affirmativae consequentiae, hinc homo
est subiecto, hinc de praedicato: v.g. homo doctus disputat: ergo
homo disputat. Praevis est homo doctus: ergo ex homo. Nunc
tristis videtur consequentia a restricto ad restrictum, hinc homo
de subiecto, hinc de praedicato: v.g. homo doctus in curat:
ergo homo in curat; hinc necessarium est quod verum in propositione
ea illum immutatum subiectum procedat; ut verum in rebus
hinc praevius in homo doctus: ergo in restricto. — — —

Terminus restricto ad restrictum, hinc ut dicatur ab amplio
ad amplum nec valet consequentia affirmativa, nec negativa dum
homo est subiecto: v.g. homo curat: ergo homo doctus curat

Vel he homo in curia: ego homo doctus in curia: haec enim 16
At de predicato utramque angulo ad unum plenum consequi videtur
gatur, in vero affirmativa.

Similitudo est coactio significatiōis absoluta ad significatiōem
hominum, vel ad totum ad partem: ut Ethops est alius huiusmodi
claus. Alienatio est discretio termini a proprio ad improprium signi-
ficatiōem: ut homo fictus est pulcher, ubi terminus homo ali-
enatur. Appellatio est applicatio significatiōis unius termini ad signi-
ficatum alterius. Terminus, qui applicatur dictum appellatur, de vero
cui alter applicatur dictum appellatur.

Alia est appellatio materialis, alia vero formalis. Materialis est ap-
plicatio significatiōis unius termini ad materiale significatum alterius.
Formalis vero est applicatio significatiōis termini ad formale signi-
ficatum alterius. Significatum formale est illud, quod terminus
suis de se proprie habet significatum materiale est coloratum, cui for-
ma velletur: ut in hac propositione, album est coloratum, by
coloratum appellat supra formam habet albi; unum in hac alia album
est dulce, by dulce appellat supra substantiam albedinis. Ex hac terminus
appellatione varius esse solet propositionum, huius, quod facit de-
ter, de predicato distinctiōem usque.

Actio nota utrum voces
nihil ad placent significantes
possunt esse termini bene logici

In speciem collectivam celebrantur. Plurimum huiusmodi pluribus ac-
curatim deo in primis opposita nihil explicat hominum significare.
hominibus etiam naturaliter significare signum; atque sub his oppositionibus
clares quadrat, utrumque terminus formalis quod ponitur in hac propo-
sitione: Plurimum est verum. Negant Thomista, quod aliqui eorum se
quuntur; affirmativaque communis in schola nostra sententia, quod
he veritas probatur.

Plurimum in hac propositione vocat. Plurimum est verum est substantiam formalem: ego
etiam est terminus formalis. Consequentia constat de praedicta plurimum autem
prob. antec. substantiam formalem in propositione vocat est illa verum articulata,
qua audienti manifestat substantiam collectivam, de qua collectivam praedicta
tunc, illud in hac propositione, Cicero est orator, verum Cicero est substantiam

formale manifestat auctoritate potius latius eloquentius de quo
videtur. *¶* Est Orator; nunc hi; sed Bletai manifestat auctoritate libetum
de quo dicitur esse vocem: ergo est subiectum formale in praedicta pro-
posicione. Constat min; nam Bletai tunc manifestat auctoritate, et quoniam est
de quo dicitur esse vocem.

Respondens aduersari in praedicta propositione libetum formale in
esse Bletai, quod potius est subiectum obiectum, sed esse hoc additum hoc
libetum intellectum numerum hinc videtur in altera de Respondente potius, dicitur. hinc homo
est hinc, tunc subiectum formale in esse ipse potius, sed illud additum hinc
homo, adhaerens est videtur quoniam, quod idem hoc subiectum formale
et obiectum, ut accidit intentione nostra.

sed contra prius: in hac propositione Bletai est vox, nullo alio libetum
electo, ipsum Bletai manifestat libetum obiectum, de quo dicitur
esse vocem: ergo nullo alio libetum intellectum Bletai habet quod dicitur
tunc, ut sit subiectum formale. Hinc patet de potentia, quia quoniam auctoritate
propositione cognoscit penitentiam de Bletai affirmari, quod vox, etiam hoc libetum
intellectum illud additum hoc vox. Patet etiam Casagris tunc auctoritate
denegaret consensus ad libetum intellectum hoc additum. Contra hoc
libetum cognoscit de Bletai affirmari esse vocem, et tunc Bletai manifestat
tunc tunc tunc tunc libetum obiectum de quo dicitur esse vocem.

Exemplum quo videtur inopem est, nam prius ipse aptari in potest ad cons
libetum humanum, locutionem: quod ergo in hac quod in potest est libetum
libetum formale propositionis vocat. Contra Bletai. Et tunc de potentia dicitur
quod ex exacta Aristotelis sententia prius, et consensum. Et prius videtur
hoc loco humanum, quod ipse videtur in potest in disputationem tunc constituti-
onem locutionis humanum; atque Bletai et potest vox articulata videtur potest
in disputationem tunc constitutum humanum locutionis: ergo prius ipse
potest tunc libetum formale constituit orationem, quod disputationem ac-
cedit quod Bletai potest constituit orationem formalem, in quo videtur
quod constituit. Et exemplum.

Bletai Bletai tunc vox articulata.

¶ Prius prius contra nostram assertionem: Bletai in propositione in habet
propositionem formalem: ergo est terminus formalis; nam supponit
formalis est propter terminus formales unde de potentia propter
libetum necessit est constitutum cuius est propter. sed ne supponit
tionem

[illegible][illegible]

Propositiō etā de proportionib.
lectio prima ex d. et proportio,
et quodlibet, quodcunque materia,
forma, quantitas, et qualitas.

Quasi sunt definitiones propositionis, quae apud Auctores Veteres
 duplex confici potest. Definitio propositionis et doctrina Aristotelis
 ff. perthymenias c. 1°. Prima, oratio perfecta, quae una est
 aut falsa. Secunda, oratio perfecta significans aliquid esse, aut esse.
 Veram definitionem eiusmodi tenent nisi quaedam captiones. Ideo alias
 addunt. Recensiones, minimum oratio perfecta enumerativa terminis
 definitio: 1^a oratio mentis indicativa. De ————

Verum in omnibus amicitia placet hoc alibi. Clonon, et de pectus: ca-
tio perfecta facit contentam de obiecto. Tunc contentam de ob-
iecto est uoluntas tunc tunc circa ipsum obiectum; viz. Quia
petas est uoluntas, fac contentam de petro, affirmando ipsum
habere sapientiam. Item accidit in propositione negatiua; nam
cum ais: Indulgenti amicus tui, manifestate tunc de petro tunc
amicum tuum deo.

Quibus proprietas applicat, seu coniungit unum Obiectum alteri.
Est affirmativa; huiusmodi negativa huiusmodi. Obiectum
Cui unum applicatur dicitur subiectum obiectivum. Conceptus, &
Voces representantes talia obiecta dicuntur subiectum, et pro
dictum formaliter, sed aduertendum est, quod dicitur subiectum, si pro
dictum, huiusmodi loquendum est, tamen convenit proque ob

Notis Quaeque Brasatur propositio: Locis & Conceptibus solum hinc
 subiectum et predicatum cum adhibito copula, quia de communione
 absolute non agitur subiectum et predicatum.

Cum propositio sit totum artificiale necesse est qd constet ex
 materia, et forma, quas etiam continentur qd sit et qd sit. Materia
 alia est copula, alia circa qm. Materia copula sunt voces illae seu
 conceptus, qui obviunt in voce subiecti et predicati. Materia
 circa qm est obiectum eadem locum, seu conceptus
 forma propositionis est copula in vbo inclusa, qd prae ipso
 censet propositionem obviunt qd qd propositio in est. predicatum
 potest esse forma propositionis ex sensu, qui dicitur forma ante
 facti pars principalis illius: Vg. in statuta humana Caput.

Notione materia copula dicitur propositio in eam quae dicitur
 descendit adiacente, et in aliam dicitur adiacente, quae sit
 pro copula. Similiter etiam in formalem, et dicitur
 formalis est illa virtus conficitur distinctio rationis inter
 subiectum et predicatum in homo est animal rationale. Iden
 tica est quae representat subiectum et predicatum
 in in hominem, homo est animal ens est gradus. in
 propositio est predicatum in in dicitur ea ratione quae
 fit in in et obiecti denominatione ad distinctiorem suam
 vocum, seu conceptum.

Notio dicitur propositio in directam et indirectam: Directa
 est in qua predicatum est copula in hominem subiecto, in homo
 est virtus; indirecta est in qua subiectum est copula pro
 dicato Vg. animal est homo. Materia circa qm est artificia
 ei differentia, nuncium necessaria, contingens impossi
 bilis secundum diversam habitudinem subiecti ad predi
 catum, et predicati ad subiectum. Hinc oritur triplex
 differentia propositionis: nuncium necessaria, in qua pro
 dicatum necessario conuenit subiecto; contingens

lingua predicatum. Conuenit le n conuenit. Contingentia sunt
de his quibus est sapiens paucius inest sapiens. II

impossibile est, quia assertum contrarium impossibile predicatum
falsum: hoc homo est circulatorius. propositio affirmativa de
matéria necessaria semper est vera, et negativa semper est
falsa. materia impossibili affirmativa semper est falsa,
et negativa est vera: materia contingenti tum affirmati
va tum negativa potest esse vera, et falsa. — — —

ratione formae dicitur propositio esse affirmativa, et negati-
va: quod dicitur necessarium est quodlibet contrarium arguit
in falsitatem. Certe vel unum huiusmodi logicis conceditur omni-
bus. Proportiones autem sunt affirmativae. Quantitas propositio-
nis dicitur formalis utraque ad plura, Iamvero
adhibenda significatione. Hoc quilibet est quilibet, et inde
tollat quilibet dicitur propositio. Prima est universalis in
qua subjecto apponitur signum universale. Sicut in hoc
omnis homo currit. Secunda particularis, cum in hoc
aliquis homo currit.

fuita est singularis, in qua subiectum est nomen proprium
 affirmativum. Ex. Semper homo est animal. hoc propositio in
 qua est una affirmativa in qua subiectum commune in affirmativa
 hoc propositio: Ex. homo est animal. hoc propositio in
 definita. h. est in materia necessaria, ut procedens, inchoata
 hoc, ut hoc natus moriens in materia salubris, equivaleat
 universaliter. Ex. omnis homo & omnis natus. Ex. homo est
 inchoata. contingenti equivaleat particulari: unde tantum
 valet homo currit ac aliquis homo currit. Notabile quod
 titatem propositionis includendam esse propositio subiecti
 in vero propositio.

Qualitas proportionis est id qd essentialiter proportionis tam
constitutiva accedit veluti proportionis essentialis qualitas ~~est~~

Propositiones sunt veritatis et falsitatis. Veritas est consonantia
actus cum obiecto. Falsitas est dissonantia actus cum obiecto. Affir-
matio et negatio sunt differentie essentielles propositionis sicut
rationale, et irrationale respectu animalis; quoniam differentia est
accidens logicum respectu generis; affirmatio et negatio duo genera
accidentia logica respectu propositionis.

lectio secunda qd et quopla sit
oppositio propositionum

Oppositio in presenti intuitu est lecta duarum propositionum in
significando ~~ita~~ altera dicitur id, qd altera adicitur; sic
duplex potest: duarum propositionum oppositas et negatas. Item
de eodem significatione loca facta in opposita. Sicut duarum
propositionum oppositas et negatas, sicut utraque affirmativa et
utraque negativa, cessabit oppositio. Quibus idem de eodem, nam pro-
positiones sunt de eodem subiecto. De diverso predicato nulla est
oppositio; sic patet audit, Ioannes audit. Petrus loquitur, pe-
trus audit.

Significantia formales. indicant oppositionem resultantem et gra-
dispositionem terminorum, etiam eadem subiecti oppositio in gra-
tione in eadem propositiones formales. In opposita dicitur
oppositionem debere ducere in aliquo accidenti propositionem
quod ut dicitur est veritas et falsitas, etiam affirmatio et negatio.
Oppositio hoc dicitur ^{logica} est oppositio in significatione; non oppo-
sitio in essendo, quod est incoharentia duarum propositionum in
eodem intellectu pertinet ad antiphrasim.

Oppositio logica potest ducere quod dicitur: prima dicitur
ut significantia in veritate et falsitate. Secunda in sola veritate:
dicitur in sola falsitate. Ita in genere significationis. hoc de
istis oppositionibus correspondens duarum propositionum: unam
Contradictoriam, Contrariam, subcontrariam, et subalternam,
quos omnes oppositiones per oculos facit hae bulgaris ta-
bula.

Subalternans

Subalternans

omnis
homo est
animal.

Oppositio Contradictoria est Regumantia formalis inesse
inter et falsitate; huiusmodi places; affirmatio et negatio eiusdem de
eodem, et secundum eadem. Unde hae oppositioe Regumantia inter duas
propositiones, alteram affirmativam, negativam alteram, quibus
una esse vera, altera est falsa, et converso. Propositiones de oppositioe
debent esse altera universalis affirmativa, et altera particularis negativa,
hæc converso, altera universalis negativa, altera particularis affi
rmativa, ut indicat tabella.

12²
fides etiam dicitur? hae oppositioe Regumantia inter duas propositiones de
eodem huiusmodi, ut petrus currit, petrus non currit. Propositiones
quæ includuntur in tabella dicuntur oppositioe de forma, et in do
alce dicuntur oppositioe de lege. Apertum est homo, petrus est
homo, quæ habent legem oppositionis, licet habent formam et
modum tabellæ, quia oppositioe Contradictoria est in concen
tra quod est prædicere affirmativum, et negativum quod habet ad alteram pro
positionem falsitatem. pro Contradictoria quod plus affirmativum, minus
negativum, et pro sub Contradictoria quod minus.

20

Contraria opposita est repugnancia formalis in sola veritate. Unde
propositiones contrarie opposita nunquam possunt esse simul verae; possunt
tamen esse simul falsae; licet inveniuntur quod in materia necessaria simul po-
tuerunt esse positae. Vg. omnis homo est animal; nullus homo est animal.
Subcontraria opposita est repugnancia formalis in sola falsitate.
Hae opposita verasque interclusas propositiones particulares, quae
namque affirmativae, et altera negativae; et nunquam possunt esse
simul falsae quoniam permittunt veritatem simultaneam. Vnde
in materiam necessariam, in qua falsitas est una altera debet esse
falsa.

Opposita subalterna dicuntur. Repugnancia inquantitate duplicis
propositionum utriusque negantis laesum est eodem. Hae
oppositae verasque interclusas propositiones affirmativas, luge-
bras, ad quibus altera sit universalis, altera particularis. Vnde
falsitas dicuntur subalternae et particularis subalternatae. Non con-
tradictoriae hae oppositae in definitione supra tradita
cuius oppositionem incommuni; quoniam est oppositio in ma-
teriam, et negatione veritate et falsitate. Propositiones ita
oppositae possunt esse simul verae, huiusmodi simul falsae.

Fundamentum traditae doctrinae circa oppositionem con-
tradictoriam, numerum quatuor propositionum negat. Simul
non, nec simul falsa. Contradictio in principio est evidentibus: quod
libet est, non est; impossibile est, eadem simul esse et non esse.
quae principia falsificantur, si tradita doctrina vera esset.
namque utraque opposita contradictoria simul verae, Vg. omnis homo
est iustus, aliquis homo non est iustus inferunt quod ille aliquis homo, qui
iustus particulariter est iustus, iusta universaliter est iustus; cum iusta
ipsum omnis homo sit iustus. ergo idem homo iustus, et non est iustus.
ergo idem est, et non est, quod est Chimera.

Idem absurdum ostendit, licet ut sit falsa; namque prima est falsa, ut
tamen unus homo non est iustus. Et huiusmodi est falsa, nec unus homo
est, qui sit iustus: ergo idem unus, qui iusta partem non est ius-
tus, iusta secundum est iustus. falsitas principii hoc in contra-
dictione de subiecto singulari, Vg. petrus est iustus, quod est
iustus; namque utraque est simul vera. potius est et non est iustus.

111

Primum enim, Rursum sit falsa.

Eisdem generis velut doctrina circa oppositiones Contrariam
et subcontrariam, nunc de propositionibus Contrariis, omnis homo est ius-
tus, nullus homo est iustus. Hinc manifestum, etiam debent observari hec
subalternata, quod ex illis inferuntur, aliquis homo est iustus, aliquis
homo non est iustus: unde infertur quodiam sunt illud contradi-
ctoria, quales sunt, hinc. Item canone est in subcontrariis quoad falsitatem.

Alia Regula in oppositione servanda est: minimum quodnulla debet dari
variety in proprietatibus terminorum: velut in suppositione, ampli-
atione. *Ex.* Illud hec propositiones tribuit oppositi: Cuius est no-
men: Cuius non est nomen, quod inferuntur ex propositione nomen
est suppositum, quod est, et in secunda proinde Romanus. Verum ut
hanc notamus variety suppositionis solum dixerunt opposi-
tionem, quod illa inferuntur diversitas subiecti in explicatio-
ne, quod alius opponeretur. Adversandum hic breviter non
hinc quantitati in dictione oppositionem: et hinc est quod
et variatione talis hinc in resultat varietas in subiecto obiectis
propositionum.

Altera Regula est quod omnia syncategoremata in una propo-
sitione respectu consequentia in altera, cum exceptione in pro-
posita respectu hinc quantitati. Item quod ea quod in affirmativa
propositione pertinent ad idem, & predicatum negentur in
negativa. Tamen Regula generalis sit attendere ad idem
et modum, quod una propositio excludit alterius veritatem: per
minimum excludat quod de his, amplius, an minus, quod de
quantitate, ut tam dixerimus.

Hic nota impossibile esse proportionem, quod hinc verum sit, et
falsum; alioquin falsitas proloquium: impossibile est, idem
simul esse, et non esse; et etiam tunc assentitur intellectus ut
falsum, quod repugnat. Illud minus possibile sunt tales propo-
sitiones quod de predicationem, in una quod de veram significa-
tionem: tales sunt istae: ego impugnantur; ego sum falsus de
hinc testis de equo pollentior, et conuersione
proportionum simplicium.

~~propositionis~~ ^{ut} dequivallentia proportionum, quod contra
necessitatem. Equivallentia est idem valens in significando dupli-
cis propositionis: haec equivallentia fit beneficio particulae non praeter
necessitatem collocata ante, et post hancathegoremata omnis, nullus, aliquis.

Inodum collocandi particulae non indicant si verus pro contradic. post.

~~Non~~ Non omnis, quidam non, omnis non, quasi nullus.

Non nullus, quidam; nullus non, valet omnis.

Non aliquis, nullus non quidam non valet omnis.

Nullus, utique non, neuter non, est deusque.

Non aliter, neuter, neuter non, praestant utique.

Cuius casus casus hinc est iste pro contradic. hoc est si

subiecto unius propositionis propositus particula non fit equivallens

sed contradictoria: ut in his contradictoriis: omnis homo est tustus;

aliquis homo nescit tustus; hinc ante primum contradictorium subiectum

ponas particulae non, licet, si, si omnis homo est tustus, et tunc equivale-

ret hinc aliquis homo nescit tustus.

post contra: hoc est, si post subiectum propositionis ponas negati-

onem, propositio equivallit sed contraria: ut si duas contrarias:

omnis homo est tustus; nullus homo est tustus, pone ergo negationem

non post subiectum primum propositionis, si omnis homo nescit tustus, licet

jam equivallere hinc: nullus homo est tustus. pro post ipse subiectus

hoc est: si ante et post propositionis subiectum addatur negatio, talis pro-

positio equivallit sed subaltera. exemplum: omnis homo est tustus,

aliquis homo est tustus: pone negationem ante, et post subiectum primum,

si non omnis homo nescit tustus, ecce quomodo equivallit hinc, aliquis

homo est tustus.

Ultra oppositionem, et equivallentiam, quaedam sunt proprietates propro-

tionis est ista proprietates, quaedam sunt conversio: hoc est: Consequen-

tia necessaria et formalis ad alteram alteram propositionem mutando subiectum

in praedicatum, et praedicatum in subiectum potest eadem affirmati-

onem, negationem. Propositio quodammodo tamen ante eadem est con-

versio, et illa quod ponitur tamen consequens dicitur conversio.

significatio accipere potest conversio. primo simpliciter, quod tamen

tantum, hanc eadem quantitate. hinc per accidens, quod tamen

mutantur, ut per eam quantitas. tunc per contrapositionem, quod hanc

quantitate tamen mutantur de finitis in infinitis, et e converso. Quam

propositiones conversi possunt aliquo eodem modo ostendunt hanc con-

versio.

propositio A, negat E, sunt universaliter amba

propositio I, negat O, sunt particulariter amba

M. M.

Qui unus, explicatur per alios.
Simpliciter scilicet dicitur: Cui per accidens
alio per contrarium. sic fit conversio tota.

Est dicere: illi dictioni **scilicet** respondet propositio universalis
negativa, et particularis affirmativa: ut ait illud negat **Q**id
universale, amba, et ut ait illud cunctis **L** ad particulariter amba. **U**
propositiones universales negativas, et particularis affirmativas. Conversio
tota simpliciter: **U**g nullus homo est lapis: ergo nullus lapis est homo:
aliquis homo est animal: ergo aliquod animal est homo. —

Quoniam **U**ia respondet universalis negativa et affirmativa quod
conversio tota per accidens hoc modo: nullus homo est lapis: ergo aliquis
lapis est homo: omnis homo est animal: ergo aliquod animal est
homo. Quoniam **U**ia respondet universalis affirmativa, et particu-
laris negativa, quod sic conversio tota per contrapositionem, omnis homo est
animal: ergo omne in animal est in homo: aliquis homo in est albus:
ergo aliquod non albus non est in homo. —

Hic de conversione propositionum universalium, et particula-
rium. Circa propositiones singulares hoc unum notandum est, quod pro-
positio subiecto singulari, et predicato communi, habet affirmativa
conversio in particularem; si vero negativa in partem de eadem valentem.
Ug petrus est animal: ergo aliquid animal est petrus. Promissum sit
petrus inest equus: ergo aliquis equus inest petrus; **U**ic: ergo nullus
equus est petrus. Notandum etiam ad conversionem requiri, quod
totum quod predicatum communi ponatur pro subiecto conversatentis,
mutata eadem hypotesi adnegationem, &c.

Actio 8^a de propositione completa =

Hoc utrumque constat duplici propositione simpliciter et copula-
ta. **U**bi quod ex propositionibus simpliciter. Conclatur aliqua propositio
completa, quod categorica sit, quod habet significationem abso-
lutam. Hinc propositio simpliciter, tamen usus obtinuit ut omnis propositio
completa dicatur hypothetica, et tale propositio completa cate-
gorica dicatur. Completa dividitur in copulativam, et
conclutivam. Conclutivam causalem et rationalem, quas
dividit per particulas **U**ta, et **U**ic, **L**, quia, ergo, —

^{III}
Copulativa est, quod coniungit duas propositiones simplices
in particula: contrunctiva, et est: Vg. Petrus stultus, et Ioannes bo-
quius. Hæc copulativa Completa, quæ affirmativa est, edigit veritatem,
quod utraque simplex propositio in ea inclusa sit vera; et ratio est
quia affirmat simultaneam convenientiam predicati cum subiecto Vnde
est utraque simplex propositio. Completa Constructiva Continet
duas propositiones simplices coniectas Inter se particula, Vel,
sive de Vg. Petrus stultus, Vel pauper curat. Hæc Constructiva una
edigit veritatem utriusque simplicis, et ipsa sit vera, et ratio est
quia solum affirmat convenientiam predicati cum subiecto in aliqua de
simplicibus. —

Propositio scilicet hypothetica, est quod aliquid enunciat sub con-
ditione, nam hypothesis idem significat, ac conditio: Vg. ista, si
lucet dies est. Hæc continet duas propositiones, quarum prima
consequens particula si. Primo requiritur ad propriam hypotheti-
cam, quod conditio aliquo modo distinguatur a conditionato: solo
inanis est ista, si Petrus curat, curat. Requiritur etiam quod con-
ditio aliquomodo conducat ad conditionatum. —

Cumque conditio inferatur conditionatum Incessario / contin-
gens, alia dicitur propositio hypothetica necessaria; alia contingens,
necessaria est in qua de hypothesis necessario inferatur conditionatum,
ut in ista si sol lucet dies est: Contingens est in qua contingens
inferatur conditionatum Vg. in ista, si Petrus vocatur, venit. Pro-
positio causalis est illa quod aliquid affirmat longat vel colligit
huius causam affirmativam, Inegativam: Vg. quia sol lucet, dies
est. Ad causales veritatem requiritur, quod prima propositio sit
causa faciente; alia propositio causalis erit falsa. —

Propositio rationalis enunciat aliquid, illud de alio inferendo: Vg.
Petrus stultus: ergo movet digitos. forma propositionis Completa Co-
alescit de copulativa, et, Vel de, et simul et forma utriusque sim-
plex propositionis; nam per hæc propositio Completa, Constructiva
in esse totius artificialis, et distinguatur ab omni tripla. Proferre
etiam, et utraque propositionis Completa est eadem cum enunciat
ita duplici, simplex propositionis, ex quibus etiam oritur quantitas
et qualitas propositionis Completa quod omnia de doctrina clara sit
de propositionem simplicem, atque ex utraque disputatio Completa.
Idem dictionem habet eadem oppositionem propositionis Completa.

lectio quinta de propositione modali, et de posi-

Modus propositio modalis, quae indicat modum dialecticum, quae unum de aliis committitur. Propositiones modales duo includunt, scilicet dictum et modum: dictum est prima propositio absoluta, quae etiam dicitur subiectum, quia est id cuius dicitur modus; modum vero est secunda propositio, quae etiam dicitur praedicatum, quia est id quod dicitur de modo, dicto inquam. Modi dialectici sunt quatuor, nempe necessarii, impossibiles, contingens, et quodammodo contingens, et duo postea particulae, quae ut indicant huiusmodi.

Omnes necesse valet; impossibile, nullus.
possibile, quidam: quidam non, possibile non.

Nota hoc modum includit est quantitas propositionum modalium: quae includunt modum necesse et impossibile habent quantitatem universalem, quae includunt modum possibile et contingens habent partem particularem, ut carminum dicant. Nota universalem dicit non efficere modalem universalem, quia universalitas non descendit ex ab universa hinc modum. Nota etiam negationem affertentem dictum non valere modalem negativam, hinc negationem affertentem modum: quare haec modalis affirmativa aliquem hominem esse sapientem est necesse: et haec alia est negativa, aliquem hominem esse animal non est contingens.

Quod nota circa quatuor huiusmodi propositionum est. Consequentia, huiusmodi dicto commisso, quid modo quid si quia est necessaria, si impossibile, et si contingens, quia solo modus consequit dicto necessario, et pro omni contingens illi consequit: quodvero modus dicto non consequit, namque potest illi consequi. Haec inferes hunc modalem esse claudens impossibile, hunc enim esse animal est contingens, et hanc aliam, futurum esse claudens est contingens. Et claudens necessaria propter rationem praepositam forma modalium est illa copula, quae iungit dictum cum modo; unde illius discernitur modalis ab non modalis.

Circa oppositionem etiam pro positionum aliqua revelantur. Primo: quod in modalibus negat id quod praese sufficit ad alteram affirmativam falsificandam, tunc illi opposita contradictoria: si quis negat contingens: hinc quod ceteris invariatis modis affirmativis vera, et negativis falsa, propositiones sunt contra dictoria: quod ubi curare est necesse: futurum curare non est necesse; nam ad contradictionem aliquid sufficit, et ex aliquo aliquid negatio modis, et affirmatio eadem. Item.

tertia et nobilitas intellectus operatio est diuersus licetque intellectus
progreſſum ad aliam multam proportionem unam veritatem et al-
teram inferendo. Tercius ita acceptus dicitur argumentatio, est, et
applicatio, seu applicatio argumenti. Argumentum autem est id quod
assumitur vel probationem aliorum assumpti, et deſinitur inuen-
tum id quod vel faciendam ſcilicet.

Argumentatio immenſiter accepta deſinitur: modus tamen
ei in quo et ſubſtrato argumentum concluditur aliquid. Conſtat
argumentatio ſcilicet diuisa in proportionibus, ad quas ſecunda
datur et prima: ex proſito quod ex altera ſubſtantia dicitur con-
ſequens: illam ex quo ſubſtantia, dicitur autem: illa ſeu
deſcriptio conſequens et antecedenti dicitur conſequens,
quod uideat particula ergo, ſeu igitur. Conſequens uideatur
vera, falſa, ſed bona et mala; quippe conſequens poſſe eſſe bo-
num, et tamen conſequens mala: Ugiſtus eſt animal: ergo
lapis eſt durus; et ratiſ eſt, quod huiusmodi ueritas et prima uide-
bitur.

Conſequens ſano ſic deſcribi poſſe: illa ſubſtantia
in conſequens antecedentiſ, cum conſequenti quibus ad præſentem
dabit ergo antecedens tale eſſe, ut propter conſequens huius
conſequenti aptum ſit ad faciendam ſcilicet conſequentiſ. Con-
ſequens uero eſt formalis, altera materialis: formalis eſt, quod
ita concludit propter ſcilicet terminorum aliorum proportionem, ut in quo
res materialis dicitur ſimilis diſpoſitio terminorum aliorum etiam ſibi
concludit ſeu conſequentiſ; huius formalis conſequentiſ exemplum
eſt quibus perfectus legiſimus.

Conſequens materialis eſt quod dicitur non ex diſpoſitione et
inueniunt, ſed ex conditione materialis arguenda etiam con-
ſequentiſ. Cum conſequentiſ; legiſtus eſt poſſibilis: ergo dicitur
ſit: quod conſequens tunc inferitur, non quod ex ſe ipſo poſſit
ſubſtantia inferat diſpoſitionem, ſed quod illam inferat in ipſo
ente. Huiusmodi eſt huius conſequentiſ, altera inueniunt eſt
poſſibilis: ergo dicitur, licet hoc argumentatio in ſe ipſa ſit
ſimilis quibus.

Et ſic bonum conſequentiſ prima eſt: Et uero non ſequitur
nisi uerum: Et falſa ſequitur uerum et falſum.

Prima pars constat, nam ex dicto non potest legi nisi qd
verum continetur; in dicto autem non continetur falsum.
Constat etiam secunda pars, nam ex hoc antecedente falso, lex
dispositiva, sequitur hoc consequens verum, ergo est animal
et hoc consequens falsum: ergo est homo. Sed valde attendendum
est, verum legi ex falso qd admittitur ut verum: de cetero
non falsum insufficiens ad inferendum verum; falsum enim
in continet nisi falsum. — — —

24

Secunda Regula: Concessio solum legitur necessarium: et
contingens contingens, et necessarium. Variopositi est qd necesse
statum semper est verum, contingens potest esse falsum: Ergo
et necessarium sequetur contingens, potest ex vero legi falsum
contra primam regulam. Vnde secunda est, qd in contin-
genti potest contineri. Conditio cum altera contingenti, atq; et
an cum necessario: ut in hoc contingenti, si talis legatur,
contingens hoc alius contingens: ergo existit, atq; etiam
conditio cum hac alia tractare necessaria: ergo vera et ista. — —

Tertia Regula: Et impossibile legitur quodlibet, id est, cum
verum tum falsum. Vnde est, qd impossibile semper est falsum.
divinus autem ex falso posse legi verum et falsum. Qd Regula:
et opposito consequentis legitur oppositum antecedentis: et ex
opposito antecedentis non legitur oppositum consequentis: Vnde
prima pars, est, qd antec. Constat cum consequenti: unde qd
oppositum, hic desinit consequens, necesse est qd oppositum, et ceteris
trahit antec. Et ex eodem: leo est animal: ergo est vivens: hoc op-
positum consequentis, leo non est vivens, desinit illud antecedens, leo
est animal, qd si non est vivens, nec etiam est animal. — — —

Vnde secunda pars est, qd tunc consequens non fundat necessarium
ut antecedenti: unde adhuc deficiente antecedenti potest permanere
consequens. Et in hac argumentatione: est animal: ergo est vi-
vens, oppositum antecedentis, numquam in est animal, non desinit con-
sequens: potest enim dici vivens, qd non est animal. Quarta Regula de quo
cumq; legitur antec, legitur consequens: Ut ex eo qd situm sit
homo, legitur hoc antec. est animal, atq; etiam hoc consequens: ergo
est vivens. Sexta Regula ab actu vel potentiam velle consequentia, etiam
converso. Si bene valet, potest legi: ergo potest legi; non autem inde
potest legi: ergo legi. Sed si potentiam, quia licet necessa-
rium conclusionem, cum existentia sui effectus.

TH

Viz, inferat eam negationem. Viz si de hoc propositione, homo 25
necesse peccat. inferat contra haec: arguendo modo peccat;
et nequeidem, qd non est abq. libetate peccatum.

Propterea argumentationis species est syllogismus. Hic defini-
tus Aristotele primo priorum ca primo: oratio in qua quibus
dam positis aliud quiddam ab his, quae posita sunt, necessitate
accidit, eoque hoc habet. Clarius hic argumentatio, in qua conclusio
propositionibus triplicibus, eoque certantur forma disposita, tra-
cta necessario sequitur. Hae de hinc procedit de syllogismo
Categorico. Et illustratur syllogismum includere tria propo-
sitiones ab quibus duas priores. Secunda praemissa, et tertia pos-
ita conclusio inferens, secundum modum, forma propositus de
cetera conclusio. Consequenter habemus.

In syllogismo sunt tres tantum clausulae propositiones, ita Boe-
tius terminis, scribamur dictum medium, alii duobus tantum
extrema. Subiectum et praedicatum conclusionis sunt forma,
intellectum quoniam extrema clausulae scilicet in praemissa
clausula terminus medium, Intellectum syllogistici hinc
solum tenet, est: qd Vis syllogistica concludit diffinita identitatem
extremi duplicem inter se. Et identitatem huius duplicis extre-
mi cum termino medio: unde in praemissa ponit identitatem
clausulae duplicis. Quoniam medio, ut unde inferat in con-
clusionem identitatem extremarum inter se; qd accidere non
posset si termini syllogistici essent quatuor, aut duo solum

Sectio tertia de materia, forma, figura, modis qd
syllogismi

Materia proterea syllogismi sunt tres propositiones, quarum claus-
ulae prima praemissa docetur, eoque praecedunt conclusionem, illam
q. quae claudunt. Materia tenentur hinc huiusmodi propositionum
forma adaequate longa, et apta dispositio praemissum, et con-
clusionem cum ceteris, et inter haec figurarum Conclusionem.
Abi adaequate longa, qd nulla h. dupliciter includitur figura
que est pars forma syllogistica

Hac autem figura hanc accepta definitur: apta colloca-
tio extremarum cum medio ad concludendum secundum rationem
subiecti et predicati. Cum hac collocatio mediis triplex esse possit. Triplex
etiam resultat figura. Prima figura est, cum medium subicitur
in maiori, et in minori predicatur. Secunda, cum medium predi-
catur in maiori, et in minori. Tertia, cum in maiori, et in minori sub-
icitur. Nunc haec Coemeteria.

Sub-pra-prima. Bis-pra-secunda. Tertia bis-sub

Exemplum sit pro prima figura: omnis homo est animal: petrus
est homo: ergo petrus est animal. Viderimus homo, quod me-
dium subicitur in maiori, et predicatur in minori. Tunc illud
sub pra prima: pro secunda figura aliud exemplum: nullus
lapis est homo: petrus est homo: ergo petrus non est lapis. Ubi
medium homo bis predicatur, tunc illud bis pra secunda. Pro
tertia figura: omnis homo est animal: nullus homo est lapis: er-
go, aliquid animal non est lapis: ubi medium homo bis subicitur, tunc
tunc illud terti bis sub.

Si roges, quomodo possit dignosci terminus medius? Ubi
postquam transierimus in hyllogisimo notaveris, advenit quid sit ille,
qui in conclusione non reperitur; nam terminus medius cum
obtenis in praemissis alioquin mutatur praemissa in conclusionem; alioquin
in conclusione iniqua sola extrema inferuntur. Quia
inter se terminus medius non apparet: Ille ergo est terminus
medius qui non apparet in praemissis; in conclusione non appa-
ret. Et obtinens aliud dicitur maius, aliud minus: Et ter-
minum maius dicitur illud, quod unice magis predicatur in
hyllogisimo: et extremum minus, quod nullatenus minus pra-
dicatur.

Tam vero haec ista figurae huius habent peculiarem modum
concludendi: est autem modus dicitur pra- disponere propositi-
onum in quibusdam, et quilibet. pro diversa qte et qualitate

Propositionum modi affirmati directi? Communi nunc 26
reverti est.

- 1 Barbara, Celarent, Darii, Fesoo, Baralepton.
- 2 Celantes, Ladio, Fapesmo, Fesomorum.
- 3 Cesare, Camestres, Festino, Baroco. 3. Darapti, Felapton, Disamis, Darri, Socardo, Fesoon

In quibus plurimotunda sunt. primo in eorum dictionibus in
variis quatuor litteris vocales *A, E, I, O*; quarum *A* significat
propositionem universalem affirmativam: *E* universalem
negativam: *I* particularem affirmativam: *O* particularem
negativam: Tertia tamdicta adicit *A* & *E*. Secundo vocalem
primam cuiuscumque dictionis significare propositionem maiorem,
secundam minorem, tertiam consequentiam; habentemque
tres vocales alii intermixta, enatiqua dictione, ut in *Fesoo*
monum, eius non habenda est. Tercio notum modos conten
tor in duobus primis Camentibus spectare vel primam figuram
quatuor sequentes vel secundam, et reliquos vel tertiam.

Quare huiusmodi concludant clare, qui indirecte. Vp. solum
quatuor modos primae figurae concludere clare reliquos vero modo
recte. Vnde est quod concludere clare est clare, et contrarietate
concludere: hoc est, ex naturali, et obia constructione extrem
rum. Cum mediis autem solum regenda tota sint in quatuor
modis primae figurae; ideo quod Regula traduntur quibus ad hos
quatuor reducuntur reliqui: ergo qui quatuor solum directe, et
reliqui indirecte, et vltimi per ambages tendunt ad conclusionem.
alii respondere syllogismos concludere clare, quod in con
clusionem gradatius extremum maius, quod vero praedicatum
extremum minus concludere indirecte.

Si quidam etiam quidam sit praemissarum, quam vno
modo in syllogismo? Vp. ex communi modo loquendi

22da illam dici medietatem quod potius in primo loco et maiorem
quod in secundo loco; et uno hactenus loquente illa debet obma-
ior, quod continet maius extremum, et illamque, quod con-
tinet maius minus; et ratio est, quia promissa inter se dicere
necesse, quatenus utriusque continet hunc extremum, etiam
in medio conueniunt: ergo de extremis extremorum maius
et minus in praemissis confunditur. —

lectio quarta de reductione syllogismorum

Ut syllogismi imperfecti manifestissime concludant, de
ducenti sunt ad quatuor modos perfectos, prout figuris: ita
ut unusquisque imperfectus reducatur vel ad hunc perfectionem cuiusque
conuenit littera initiali: Vg Barablon ad Barbara Cesse ad Ce-
laren. De. Tuglas est Reductio: alia ostensio; alia ad impos-
sibile. Ostensio fit conuersione alieque, adque non conuer-
sionem, et etiam aliquo translationis praemissarum, et ratio
ita fit minor, et conuersio prout indicant litterae istae. —
I. uult Anglice ueri. P. uero per-recti.
M. uult transponi. C. per impossibile duci

Quorum sensus est: littera P signat unum de imperfecto uult
est conuersionem correspondentem uocali praecedenti: quoniam
littera P, esse conuertendam simpliciter littera P indicat esse
conuertendam per accidens: littera M indicat transponendas
esse praemissas. Hanc maiorem facit minorem, et minus praemissas:
littera C non initialis indicat. modum imperfectum, in quo regere
ita solum posse conuerti per impossibile: hic autem modus habet
Baroco, et Bocardo. —

Ex eodem conuersionis ostensum: hic imperfectus syllogismus
in Camestres: omnis homo est animal: nulla ab ira est animal:
ergo nulla ab ira est homo: hic uero, reducendus est ad
Celaren, quoniam in littera initiali conuenit, praemissa uero po-

a d d a ¹⁶

Secundo dicitur quod post premium vocalem sequitur. *Al. mi* 27
non ita conclusio concedenda sunt simpliciter, quod vocales secundum
et tertium. sequitur littera *et* S.

Legitur hoc pacto Reductio: nullum animal est arbor omnis homo
est animal: ergo nullus homo est arbor. In syllogismo in Ce
loren, cuius conclusio neminem representat et vadit. Et ceterum, qui
constituit in modo imperfecto. Item si minus. Baralipson lo
tum indicat, quod conclusio mutanda sit et habet altera in sub
terfocentem, huiusmodi Reductio huiusmodi in modo barbaro.

Reductio quimpossibile. deservit, ut aduersarius, qui concessit pre
missis, modi imperfecti negat unumquodque consequens, cogatur ad rem
possibile, nimirum ad concedendum, uterque dicitur propositio
contradictoria, et contraria. Modus esse Reductio inanis est pro
victore figuratum, ut designant Verba ista.

1. Major sit minor, fiti/ Contradictio maior.
2. Origo celantes in quo per se sita oculo
3. Minor maiorem, variat/ secunda minor
3. Maiorem variat, variat/ minorem

Primum finis est: in modo dicitur finis figurae loci maioris
adsumenda est propositio contradictoria conclusionis, modo imperfecti.
Insuper praecedens maior facienda est minor, quibus deducitur. con
clusio in modo perfecta contradictoria, et contraria. huiusmodi in
modo imperfecti. In huiusmodi figura maior permanere debet in
mutata, et loco minoris adsumenda est contradictoria conclusionis ne
gata. In ista figura minor inveniuntur intacta et loco maioris ad
sumenda contradictoria conclusionis negata. —

Origo in prima figura modis. Celantes in quo minor transit
in maiorem, et contradictoria conclusionis negata fit minor. It
em exemplum unum huius Reductio sit impossibile, ergo alia
formare dices. Oppositis adversarius huius syllogismum in mo
do. Exponitur: omnis homo est animal: nullus homo est arbor:
ergo aliquid animal inest arbor. Et concessis praemissis, negat aduer
sarius consequens, adsumit, ut erum unguis contradictoriam con
clusionem

91
III
III
Conclusio Negata Videtur omne animal est leo, et eam per
loco in his: pone tunc promissum in contrarium homo est leo
perfecti: omnis homo est animal, et quibus deducit hanc conclusi-
onem in modo Barbara: ergo omnis homo est leo, qui non potest in
concedere aduersariis; tunc conuenit illam hoc pacto digne leo est
homo, qui etiam concedit aduersariis; cum autem contradietoria
opponatur illi minori, nullus leo est homo, tam concessit aduersa-
rio, infirma optinetur concedere duas contradietorias, et sic
tam visibile debet aperte contra negandi tam. Hic ergo in negatione

§§
Siquis ultra desiderat hanc aliquem modum perfectum
modus ingratum. Reducendus est ad hoc patrem Barbara des
putatione octima Cpte quinto Pg. 127 humiliterum po-
nographo electo, ubi hoc insenset in in explicatione ha-
rum dictionum. Thesauris, Orietur, Solare, Romanis.

§§
Hic ergo quibus primis, ut hystoria:
ubi de generibus hystoria. Hystoria.

Hic bis Hystoria videtur nullis primis. Aristoteles: de de omni
de de omni. Quis hinc est: quod affirmatur negatur de aliqua
ratione universalis distribuitur. Sumpta debet etiam affirmare, hinc
gari de infirmitas hystoria contenta; idque hinc non hominem af-
firmare esse aut, negatur esse hystoria, idque negandum lat-
firmare hinc est de quolibet singulari homine. In idem plura ortu
datur efficacia hinc hystoria affirmatur in Barbara fulcrum
in dicto principio, de de omni, quod de omni ad hystoria affirmatur
hinc: omne animal est hinc: de omni homo est animal: ergo om-
nis homo est hinc, ostenditur in quod hystoria hinc affirmatur de
animali distributo, ut in maiore concedit: hinc animalis continetur
omnis homo, ut patet in universali: hinc hystoria ut in contradietoria
omni affirmatur hinc de omni homine, hinc hystoria de de
omni humiliter discursando poterit ostendere efficacia hystoria
hinc negatur fundum in hoc principio de de omni.

§§
Hic primis regulantur immediate, quatuor primis in hoc
primis figura; in hac hinc Barbara omnes, quatuor ad quod
hinc hystoria reduci possunt. hinc etiam primis regula

hæc possunt syllogismi, quoniam præmissæ æquales sunt
inlitteraturæ: v.g. hæc: omne animal est vivens: omne habitans
est vivens: ergo omne habitans est vivens: nam habitans,
licet non continentia habitans, tamen cum ipso identificatur:
unde hæc animalis habitans est vivens, etiam dicendum de
habitans.

Pro regulandis syllogismis præcipue exponitur etiam abstrac-
tione alia principia evidenter: nimirum, quæ sunt eadem in
ter, sunt etiam inter se: quæ distinguuntur inter se, distinguun-
tur inter se: hoc est, entitates identificatas, aliter habet identitati
esse unam entitatem. Et exemplum: petrus est sapiens: hic
homo est petrus: ergo hic homo est sapiens. Certe in præmissis
assumuntur duæ entitates, nempe sapiens, et hic homo, affe-
rentia quæ identificata cum tercia entitate habitans in
duo petrus: tam ergo hoc manifeste infertur esse identi-
catas inter se: nam quæ sunt eadem in tercia &c. Hinc
ita hæc principia etiam regulare syllogismos detrahens com-
muni, & terminis mediis conveniens sit complete distribu-
tus: id est, supponat in præmissis præmissas, quibus con-
venire potest.

Tamen regulæ generales syllogismorum hæc sunt. Prima,
syllogismus debet constare solum tribus terminis, ut præcedi-
mus. Tunc adhibetur hoc terminus non debet transiri, quod ad
ipsum suppositionem et ampliationem est. Secunda, forma
non novum est in conclusione; quia in conclusione solum ponit
tur, quod infertur et præmissis, habet identitatem, etiam terminorum
inter se. Tertia terminus, medius, in præmissa solum ponitur
sa debet complete distribui; aliter extranea solum ponitur
cabuntur cum medio per se distinctas rationes, ergo
in inferentia adæquata identitatem, etiam terminorum inter se.

Ita, et præmissis particularibus nihil concluditur in forma:
id est nullæ est consequentia huius syllogismi: aliquis homo currit:
petrus est aliquis homo: ergo petrus currit. Tunc ratione formæ,
nam ratione materialis potest concludi: v.g. aliquis homo

^{ff} ^{ttt}
Est animal petrus est aliquis homo: ergo petrus est ani-
mal. Ita, ex praemissis negativis nihil conclusitur: ideo et
his: homo non est arbor: equus non est arbor, nihil inferitur.
Unde conclusio legitima de violenta parte: quae regula
multas admittit exceptiones, hinc praemissi dicimus tunc quo
ad quantitatem, et negationem; est dicere: si aliqua praemissa
est particularis, negativa, conclusio debet esse particularis, hinc
patet.

Notio ultima dicitur species syllogismi

Ubi syllogismus dicitur hucusque Notio alii dicitur omni-
num expositus, modalis, et hypotheticus. Syllogismus ex
positus via dicitur, legem ob oculos gerit, legem ex parte syllogismi
constantem tenens communem, est qui constat ex his singularibus;
Vg hic homo legit: petrus est huiusmodi: ergo petrus legit. Syllogismus
modalis constat aliqua, velut praemissa modalibus: Vg necesse est
cuius erans esse substantiam: necesse est cuius animal esse homi-
nem: ergo necesse est cuius animal esse substantiam.

In syllogismo modali frequens est suppositionis mutatio id est
mutatio casus. Syllogismus hypotheticus est, qui constat ex
praemissa hypothetica Vg si petrus currit monetur: sed currit: ergo
monetur. Quia ex hac huius syllogismi nullo patet pro:
conditionem praemissa conditione transit in assertionem.

Similitudo huius syllogismi universalis. Triplex demonstratio
probabile, heuristica, et topica. Chemistriae compositio
inter ex praemissis certis, et intellectibus, de quo ex praemissis catalogis
probabilibus, et topicis componitur ex praemissis probabilibus, et
solum una probabili, et alia certis. Syllogismus huiusmodi quatuor.

Notio quidem est informis, sed tamen aliquam praedictionem habere
nam habet: Vg si ego in amicitia habes sed in amicitia Hellas: ergo
Hellas habes. Topicus est, qui in Notis, sed apparenter concludit,
cuius censet Notioforma, sed apparenter Notioforma, quare hic
patet informis, et praediculus informis.

In materia.

Et si fallacias omnes ad id genus potius facile vitare quicquid
me noverit. Nihilque hypotaxidolus, plerumque bonam aliquam et tige
re. Pama fundatur in nomine equivoce: Vg, Gallus est avis; sed
homo fraudus est Gallus: ergo est avis. Secunda in ambiguitate
homonis: Vg, Gregorium, tuus es, Gregorius homo: ergo
tuus homo, ubi variatur bonus primum adesse individuali vel
esse speciem. Tertia est accidentis, ydo de subiecto predicto
tuus, Gregorius; sed eius accidenti convenit, et expositio Vg cognosco
venientem; sed existens est latens: ergo cognosco venientem:
ubi fit transitus a cognitione subiecti in cognitionem accidentis
vis distincti a subiecto. Hinc etiam spectat variatio suppositionis
materialis in formalem, et hypotaxidolus simpliciter in per se.

Figuras hic argere de antihumanitati
medicinis, quod veteres asinorum potum
nuncuparent, sed ego inutilem et hoc
cumque potum huiusmodi existerent
Venerant, ne audientes meos fructus
nos circum et omni furo vacuos
ad legem traducant, quod ad
hanc deputationem tamquam
inter provocat, et erubet.

Des en la 3.ª venguesado el mundo sus Cieles
sus Agost. su sol el de Justicia: su Norte el de la
Fe: su Zodíaco los Santos: sus astros los doctores:
sus Nubes los profetas: sus truenos los Milagros:
sus mares la Ecclesia: sus montes los prelados
sus Colados los príncipes: sus llamas los fue
los

M

*Præstat Cavere, quæ aduè periculum. elmetus de lo-
dolos es no tugarlos. in occipio quoque oculos habet.
no te echaron dolo falso. Scripta in portis Brizantino
Sardanapalo, Rey de los Asirios tan Sensual, que man-
do escribió este epitafio sobre su sepultura.*

*Itac habes, quæ edi, quæque exsternata
libido hausit. de todo lo que tube nome ha que
dado sino lo que comi, y bevi. Epitafio Meor como
dice Aristoteles para la sepultura de un buey, que para
el entierro de un principe, y no solo indecente, pero sin
color de verdad, porque locura fue pensar q tenia mu-
erto lo que vivo no podia asir, y en medio del gozo
se temia de entre las Manos.*

*Sucedio la encarnacion de nuestro Remedio Viernes 29 de
Marzo a la Visa del alba, y a la misma hora 2 fue for-
mado Adán, en el año de la encarnacion, inquam, de la Cre-
acion del Mundo de 5199 Como lo Cuenta la 2.ª R. en
su Martirologio gobernada por el Espiritu Santo 3.*

III

Hæc Coa maior est; homo est animal: ergo
omnis homo est animal; qd hoc d. illo sequitur
ratione sua, seu ligni; sed ratione Materis; nam hæc
propositio homo est animal videtur mediate assenti
omnem hominem esse animal.

Utrum, qui Virginitatem defloravit
tenetur de sub promissione Matrimonii, hinc d. an, hinc fide
Etenim de sub promissione Matrimonii, hinc d. an, hinc fide
cane Virginitatis
qui sub promissione
hinc cognovit
et non satisfaciit obligationi, cum dotando, & eamde
aliis mptis promittendo; qd interuenit hic oneratus
contractus do, ut des; facio, ut facias. Unde licet
illa ex sua parte impleat conditionem, se scilicet
Virginitatis exponendo, via tenetur stare promissis, ut
videtur est tract. 2. de Matrim. c. 2. num. 34 & 43, et
hi tenent Lessius, Becastillo, Rescius, Villalobos, et
fieri, Lugo, & alij. At vero h. officio Virginitatis
imminuimus, illa non acceptare, via ad nihil aliud
tenetur; et si habuerit contractum cum illis, et eam sub
sequenter cognoverit, via obligatione ducendi deinde
tenetur. Ita Lugo num. 26, Sanchez, num. 23; Lessius. num. 29.
Villalobos. num. 8. Becastillo lib. 2. tract. 2. c. 7.
num. 134. Rescius 1. part. lib. 3. quest. 8. num. 16.

¶
fami. Sed Rogat: an si una femina conjugium promittat;
na vi. l. fide, l. eo animo putans ea Virgine esse, quam postea non esse
cipiat se. Virginem certo cognoscit; teneatur eam ducere, l. saltem dotare, aut de
fugis tentare ipsius augere? Rgo si ipsa virum decepit, dicens viri
ad nihil genus esse, quod talis haud erat, ad nihil manet viri obli
tetur. gatus. Non quidem ad ducendum, quia eo precedenti copula in
femina datur sufficientis causa in viro dissolvendi sponsalia,
sive Matrimonii permissionem. Nec etiam componendi
damnum, quia nullum datur, l. si datur, sibi imputet
femina decipiens, cum aliis sub conditione quod esset virgo,
Censeatur promittere. At in confectione tenet, aut dubia ad
componendum virum a tali obligatione; sed certe sufficient.
semper femina omni re habetur virgo, nisi de opposito
constet.

¶ Qui pro
mittit se
minuere
tans viri
gremio, ma
tumorem,
si in se
ad nihil
teneatur.
¶ H. puella haud subducit virum, sed ille putans
sub promissione eam cognovit, quia non esse
Virgine, certo comprehendit, adhuc in tenet, nec eam ducere,
nec dotare, nec de nuptiis providere probabile iudicium.
Adest enim causa gratitatis, quia refunditur in substantiam
eius personam, et ideo in tenetur ducere, inuenta corrupta,
etiam si esset virgo, et legitimum Matrimonium violata.
nec compensare damnum quia nil est, si occulte fiat. quia
eius obligationi satisficit stando promissis, quod in hoc
casu cessat. Sed si ipse esset causa demeritoris
ducere, aut dotare, aut de nuptiis providere teneatur.

Libera Testimoniare debet fuit aliquid pro eo, qd fecerit
no ex sua parte debet, minimum qdum Valuit consensus in
copulam, qui pro qdte persona, et alia Circumstantiis estiman-
dus est.

Regab. 2: an qui antea votum Castitatis, s. Religionis
emisserat, et postea sub promissione Congugii Virginem deflo-
ravit teneatur cum ducere, s. potius ingredi in Religionem, Casu
quo ipsa votum ignoravit, et omnem aliam satisfactionem recuset?
Rp: sub discretionē s. illa habebat noticiam voti, s. n? affi-
mas? ergo n̄ potest hūc ingere pro nuptiis, qd mala fide
procedit, et scienti, et conscienti nulla fit iniuria: nisi forte
persuasa sit ab illo se de facili obtenturum dispensationem, nec
ipse ducere, aut dotare teneatur, qd ipse n̄ decepit, sed ipsa se
decepit voluit Cum promissionem admissit, qm ille implere n̄
poterat, ut recte docet Lessius lib. 1. Cap. 10. dub. 4. n. 33. San-
chez lib. 1. Disp. 79. n. 9. negas? ante Responsionem adverte
qd si puella alia satisfactione contenta sit, qm potest ipse cohi-
bere, n̄ potest Cum ea Contrahere, Cum per nul Excusetur a tali
implatione voti. Tam nunc ad Responsum devenio.

Duplex est gravissima sententia in hoc puncto: 1^a dicit n̄ posse
Religionem ingredi sed Cum ea Contrahere teneat. 2^a dicit qd vo-
tum n̄ est Vinculum iniquitatis, et sic alid iniquum, nequit obligare,
sed in Casu dicto illud est Vnū maa Voti, Cum n̄ possit illud imple-
re nisi irrogando famina iniuriam: ergo teneatur ad Contrahen-
dum. 2^a Votum n̄ obligat, sed notabiliter mutatis; hic datur no-
tabilis mutatio Quia obstrictissimam Castitatis obligationem: ergo

Qui vo-
tum habe-
bat Religi-
onis, aut
Castitatis
et n̄ potest
aliam vir-
tute Vir-
ginitatis
facere, sin-
te teneat

Sententia
asserens
debet Cum
ea Contrahere

Sancto Thomas 1. 2 quest.
56. dice q en el hombre ay quatro
potencias principales, que son capa-
ces delas virtudes, dos en la par-
te inferior del alma, dos en la
superior del espiritu, en esta la
voluntad, y entendimiento, en ay
lla el apetito concupiscible, e ir-
racional, que por tener algunas incli-
naciones torcidas, y contra la perfeccion
christiana, infunde Jhs con la gracia
y caridad las virtudes sobrenatura-
les morales, que las moderan, y
ayny estas son muchas, se reducen
alas quatro Cardinales, que son
cia, Justicia, fortaleza, templanza.

La templanza reside en la parte con-
cupiscible, y enfrena sus aficiones desor-
denadas, y trae por acompañadas la
abstinencia, Castidad, Clemencia, y
modestia.

La fortaleza moderan los temores
y pasiones dela irascible, y acomete
con grande animo cosas del divino
servicio: la ayudan la paciencia,
mansedumbre, magnanimidad, y con-
tancia.

La Justicia moderan las inclinaci-
ones dela voluntad, que mira

h
por lo propio, y agita lo ageno
dando acalurno lo suyo; en esto la
ayudan la Religión, piedad, obe-
diencia, providencia, y la gratitud.

Finalmente la Prudencia, que
esta en el entendimiento, dirige las
demas virtudes, y las señala el me-
dio, que han de guardar en
estas cosas. Estas quatro se figu-
ran en los vestros de aquellos qua-
tro animales, que llevaban el car-
ro de la gloria de Jhs los qua-
les tenían quatro vestros de
buey, leon, hombre, y agui-
la. Con quatro alas cada uno, pero
no andaban, ni volaban a don-
de querian, sino donde les gui-
aba el espiritu. porq cada vis-
to ha de ser hombre en la pruden-
cia, leon en la fortaleza, buey
en la templanza, y agui-
la en la Justicia. El justo ha de ser
en la eleccion de los medios prudente,
en la execucion fuerte, en lo pro-
pio templado, y en lo ageno des-
tado.

filii iacob duodecim, filii Lea Ruben, Zaoulon,
 leui, iudas, issachar et simeon; filii Rachel:
 Benjamin, et primus ioseph: filii Sula Ra-
 chelis ancilla: Dan, et Nephthali: filii Cel-
 pha hie ancilla: Gad, et Aser.

En. a 21 en Aq
 Feb. a 19 en L.
 M. a 21 en aries
 Ab. a 21 en tauro
 M. a 22 en geminis
 Junio a 22 en Canc.

Jul. a 23 en Leo
 Ag. a 22 en Virgo
 Sep. a 23 en libra
 oct. a 22 en scorpe
 Nov. a 23 en Sagit.
 D. a 22 en Cap.

De operat. intellectus —
de signo, eiusque speciebus —
de definit. eiusque legibus —
Sect. 2 f. 5. 6.

f. 1.
Sect. 1. f. 2. 3
4. et 5

Muad

